

HRVATSKI VOJNIK

Broj 127. Godina IV. 16. ožujka 2007.

www.hrvatski-vojak.hr

BESPLATNI PRIMJERAK

€ 2,10 • CAD 3,00 • AUD 3,30 • USA 2,00 • CHF 3,50 • SLO € 1,79 • SIT 430,00 • SEK 17,00 • NOK 17,00 • DKK 15,50 • GBP 1,30

RAZGOVOR

Direktor RACVIAC-a, general bojnik
Stergios PAPOTIS

Optimističan sam u pogledu budućnosti RACVIAC-a

Marinen

STOCKHOLM

Skandinavci u Sredozemlju?

Prema informacijama Švedskog radija, Švedska je navodno odvojila sredstva koja će omogućiti njenoj ratnoj mornarici sudjelovanje u NATO-ovim antiterorističkim postrojbama u Sredozemlju. Iako dužnosnici nisu donijeli odluku, vojni proračun ima i stavku vrijednosti 11,3 milijuna dolara koja može biti uporabljena za ophodnje švedskog ratnog broda u operaciji Aktivni napor (*Active Endeavor*). Povodom tih nagađanja, predstavnica Zelenih u parlamentu Annika Nordgren-Christensen je optužila vladu za pokušaj uvlačenja Švedske u operaciju bez javne rasprave.

LONDON

Proljetno *povišenje cijena*

Odbor za obrambena pitanja Donjeg doma britanskog parlamenta 12. ožujka objavio je *proljetno izvješće* u kojem prognozirao znatno veće troškove sudjelovanja u operacijama u Iraku i Afganistanu. Usporedba je povučena u odnosu na prethodno, *zimsko izvješće* objavljeno u studenom prošle godine, a inače se odnosi na razdoblje 2006.-2007. Irački troškovi bit će 1,2 milijarda funti (u odnosu na prethodno predviđenih 860 milijuna), a u Afganistanu 770 milijuna (prije 540 milijuna). Troškovi su nastali zbog novih vojnih operacija, te drugih troškova koji su se također pojavili prvi put. Ministarstvo obrane tvrdi da *poskupljenje* nema veze s najavljenim promjenama u broju vojnika koji djeluju u Aziji.

MoD UK

LJUBLJANA

Novi slovenski časnici

MORS

Prezelj i Matjaž Slak. Inače, 17 kandidata se specijaliziralo za pješništvo, 7 u protuzračnoj obrani i 4 za zrakoplovstvo. Svoju izobrazbu su zaključili stažiranjem u postrojbama Slovenske vojske.

PORTLAND

Odlazak posljednjeg veterana

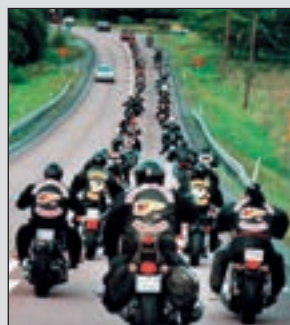
Američka kopnena vojska prošlog tjedna objavila je da je mjesec dana prije svog 109. rođendana preminuo posljednji veterani I. svjetskog rata koji je tada bio u američkim postrojbama u Europi. Dočasnik Howard V. Ramsey preminuo je 22. veljače u snu u portlandskom domu za starije osobe. Tijekom *Velikog rata* za vojsku je vozio automobile, kamione i motocikle, a *specijalnost* mu je bila prijevoz časnika na specijalne misije. U jednom podsjećanju na te dane, Ramsey je pričao da su na frontu bili pod stalnom vatrom. "Jednom smo se stvarno našli usred pakla", rekao je, "tada sam izgubio mnogo prijatelja". Ramseyevom pogrebu nazočilo je više od 200 ljudi, veterana mnogih generacija i ratova.

US Army

STOCKHOLM

Andeli vole topove

Prilikom racije 10. ožujka u štokholmskom klubu *Hell's Angelsa*, policija je otkrila da družina motociklista u svom posjedu ima protutenkovski top. Ipak, izgleda da ovi ljubitelji militarije za svoje oružje teško oko 130 kg nisu imali streljivo. Bar nije pronađeno. Riječ je o topu švedske proizvodnje koji nije više u uporabi u oružanim snagama. Racija koju je provelo 40 policajaca poduzeta je nakon dojave da motoristi na proslavi godišnjice svojeg udruženja konzumiraju zabranjene narkotike.

SAN FRANCISCO

Upozoravajuća studija

Znanstvena studija provedena na Kalifornijskom sveučilištu u suradnji s Medicinskim centrom pokazala je da 31% američkih veterana koji su služili u Afganistanu ili Iraku imaju psihičkih problema. Od

US Army

103,788 testiranih, čak u njih 32,010 su primijećeni simptomi koji na to upućuju. Najzastupljeniji (13,205) je dobro nam poznati PTSP. Prema izvješću koje je objavio CNN, najizloženiji psihičkim problemima su najmlađi, vojnici od 18 do 24 godine starosti. Autori studije su naglasili da "rezultati pokazuju potrebu za pomacima u prevenciji psihičkih problema povezanih s vojnom služбом".

TJEDNIK MINISTARSTVA OBRANE

**HRVATSKI
VOJNIK**

Nakladnik:

MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE

Glavni urednik: Željko Stipanović

(zeljko.stipanovic@morh.hr)

Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić

(vpintar@morh.hr)

Zamjenik glavnog urednika za Internet:

Toma Vlašić (toma.vlastic@morh.hr)

Izvršni urednik: Mario Galić

(mario.galic@morh.hr)

Urednici i novinari: Marija Alvir,

(marija.alvir@morh.hr), Leida Parlov,

Domagoj Vlahović

Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Fotografi: Davor Kirin, Dubravko Kovač

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik)

(zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,

Predrag Belušić, Damir Bebek

Webmaster: Drago Kelemen (dragok@morh.hr)

Prijevod: Jasmina Pešek

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo

tel: 3784-937

Lektori: Danica Pajić, Gordana Jelavić,

Milena Pervan Stipić

Marketing i financije: Igor Vitanović

tel: 3786-348;

fax: 3784-322

Pretpлата:

Inozemstvo: u korist: TISAK trgovačko d.d.

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb

(za: Služba za odnose s javnošću i informiranja), devizni račun u Zagrebačkoj banci 30101-620-2500-3281060.

Tuzemstvo: u korist: TISAK trgovačko d.d.,

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb, (za:

Služba za odnose s javnošću i informiranje), žiroračun 2360000-1101321302 poziv na broj 165, cijena 280,00 kn godišnje, Molimo pretplatnike da nakon uplate kopiju uplatnice pošalju na adresu TISAK trgovačko d.d. Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb.

Tisak:

Tiskara Varteks d.o.o.,
Zagrebačka 94, 42000 Varaždin

Naslov uredništva:

MORH

Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p.

252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska

<http://www.hrvatski-vojniki.hr>E-mail: hvojnik@morh.hr

Naklada: 6000 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA)

Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo.
Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2007.

Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH

IZ SADRŽAJA

Direktor RACVIAC-a, general bojnik Stergios PAPOTIS

Prioritet svim zemljama u Jugoistočnoj Europi je pristupanje euroatlantskim asocijacijama. S obzirom na to, cilj RACVIAC-a je usko surađivati s EU-om i NATO-om i pomoći im da ispune kriterije za članstvo u tim asocijacijama...

Strana 4

Hrvatska ispunila prvu ovogodišnju pasivnu kvotu u sklopu sporazuma Open Skies

Ove godine Hrvatska je prihvatila ukupno četiri pasivne kvote, a prva je ispunjena od 5. do 9. ožujka, posjetom ekipa iz Republike Italije i Ruske Federacije...

Strana 7

Veleučilište Velika Gorica

Veleučilište Velika Gorica i MORH zajednički žele razviti dvogodišnji specijalistički studij pod nazivom "Upravljanje logističkim sustavima i procesima". Studij bi bio namijenjen časnicima Hrvatske vojske, a za njega je već izrađena studija izvodljivosti i nastavni program

Strana 15

Zrakoplovi za specijalne zadatke

Ključan element uspjeha izvođenja specijalnih operacija je neprimijećen ulazak na područje djelovanja, primjerena logistička potpora ubačenim snagama, bliska vatrena potpora i, na kraju, uspješno izvlačenje snaga. Neuspjeh u samo jednom od tih segmenata vjerojatno će dovesti i do neuspjeha cijele operacije

Strana 22

Naslovnica snimio Davor KIRIN
Fotografiju na 28. stranici snimio Tomislav BRANDT

general bojnik Stergios PAPOTIS

direktor RACVIAC-a

- **RACVIAC obuhvaća** osoblje iz svih država regije koje imaju ključne pozicije u stožeru
- **RACVIAC ima bogatu suradnju** s EU-om i NATO-om
- **za prihvaćanje svih prijedloga** odgovorna je Multinacionalna savjetodavna skupina (MAG)
- **NATO pozitivno reagirao** na prijedlog da RACVIAC uz postojeće aktivnosti postane i regionalno obučno središte PzM-a

Optimističan sam u pogledu budućnosti RACVIAC-a

Prioritet svim zemljama u Jugoistočnoj Europi je pristupanje euroatlantskim asocijacijama. S obzirom na to, cilj RACVIAC-a je usko surađivati s EU-om i NATO-om i pomoći im da ispune kriterije za članstvo u tim asocijacijama. U posljednje vrijeme s NATO-om radimo i na realizaciji ideje da RACVIAC postane regionalno obučno središte PzM-a. NATO je pozitivno reagirao na naš prijedlog. To bi trebalo pridonijeti našoj boljoj prepoznatljivosti u Europi i prihvaćanju svega onoga što smo do sada učinili

— Leida PARLOV, Toma VLAŠIĆ, snimila Mirela DASOVIĆ —

RACVIAC ne samo da
uživa punu potporu Hr-
vatske nego ona i sudje-
luje u našim aktivnosti-
ma. Mogu reći da sam
vrlo zadovoljan hrvat-
skim doprinosom
RACVIAC-u

Grički general bojnik Stergios Papotis čelni je čovjek RACVIAC-a već dvije i pol godine. Mandat mu istječe u rujnu ove godine i to je, kako nam je rekao, ujedno i posljednja dužnost u njegovoj vojnoj karijeri koja je započela još 1971. godine kad je pristupio grčkim oružanim snagama i to njihovom ratnom zrakoplovstvu. U 36 godina dužnoj vojnoj karijeri general Papotis je obnašao niz dužnosti u ratnom zrakoplovstvu, a bogato međunarodno iskustvo stekao je radeći u glavnom stožeru grčke vojske, tijekom izobrazbe u SAD-u i dvogodišnjeg rada u NATO-u u Njemačkoj i naravno na sadašnjoj dužnosti direktora RACVIAC-a koja će mu, isključivo po dobrom, ostati trajno u sjećanju. U razgovoru s generalom Papotisom željeli smo

doznati što je u RACVIAC-u učinjeno tijekom njegovog mandata, kakva je budućnost te međunarodne vojne organizacije s obzirom na to da se situacija u regiji posljednjih godina promijenila, te kako ocjenjuje ulogu Hrvatske u RACVIAC-u, ali i njegovu važnost u ostvarivanju euroatlantskih ambicija zemalja u regiji.

Već ste gotovo tri godine čelni čovjek RACVIAC-a. Što biste izdvojili kao najvažnija postignuća te međunarodne vojne organizacije tijekom svog mandata?

Izdvojio bih više toga. Ponajprije, a što je važno za regiju, je jačanje mandata RACVIAC-a koje je uslijedilo nakon što nam je na inicijativu Procesa suradnje zemalja Jugoistočne Europe (SEEC) dodijeljen

novi projekt poznat kao prenamjena obrane. Riječ je o projektu koji ima veliki značaj za zemlje u regiji koje se suočavaju s posljedicama obrambenih reformi.

Sve su zemlje svjesne važnosti tog projekta koji se bavi pitanjima i problemima vezanim uz smanjenje, odnosno prekvalifikaciju vojnog osoblja za civilnu karijeru, prenamjenom vojnih objekata i baza u civilne svrhe i prenamjenom i smanjenjem vojne industrije. Sva ta pitanja imaju snažan utjecaj na društveni život zemalja u regiji pogotovo ako se uzme u obzir, da je primjerice kad je o tranziciji osoblja riječ, među nezaposlenima veliki broj vojnog osoblja koje se nastoji ponovno zaposliti i integrirati u civilni život.

Uz to, posljednjih je godina pojam regionalnog vlasništva RACVIAC-a došao do punog izražaja. To se najbolje očituje u činjenici da su zemlje u regiji, koje su prvenstveno bili samo "potrošači", odnosno korisnici usluga RACVIAC-a, postali oni koji definiraju naše smjernice, rad i aktivnosti u skladu sa svojim potrebama. RACVIAC obuhvaća osoblje iz svih država regije koje imaju ključne pozicije u stožeru, te je stvoren i postoji specifično za države regije. Nadalje, od 2004. godine u financiranje operativnih troškova RACVIAC-a, osim Njemačke koja je do tada to radila sama, uključile su se i druge zemlje članice, posebice tu mislim na zemlje u regiji. U protekle dvije i pol godine pet zemalja je dobilo status punopravnih članica, a tri su stekle status promatrača, tako da je RACVIAC sada još jači. Uz to, gotovo sve europske države sudjeluju u Multinacionalnoj savjetodavnoj skupini (MAG), našem nadzornom tijelu, a i broj aktivnosti povećava se iz godine u godinu, a one se, temelje na potrebama zemalja u regiji.

Ideja o regionalnom obučnom središtu PzM-a

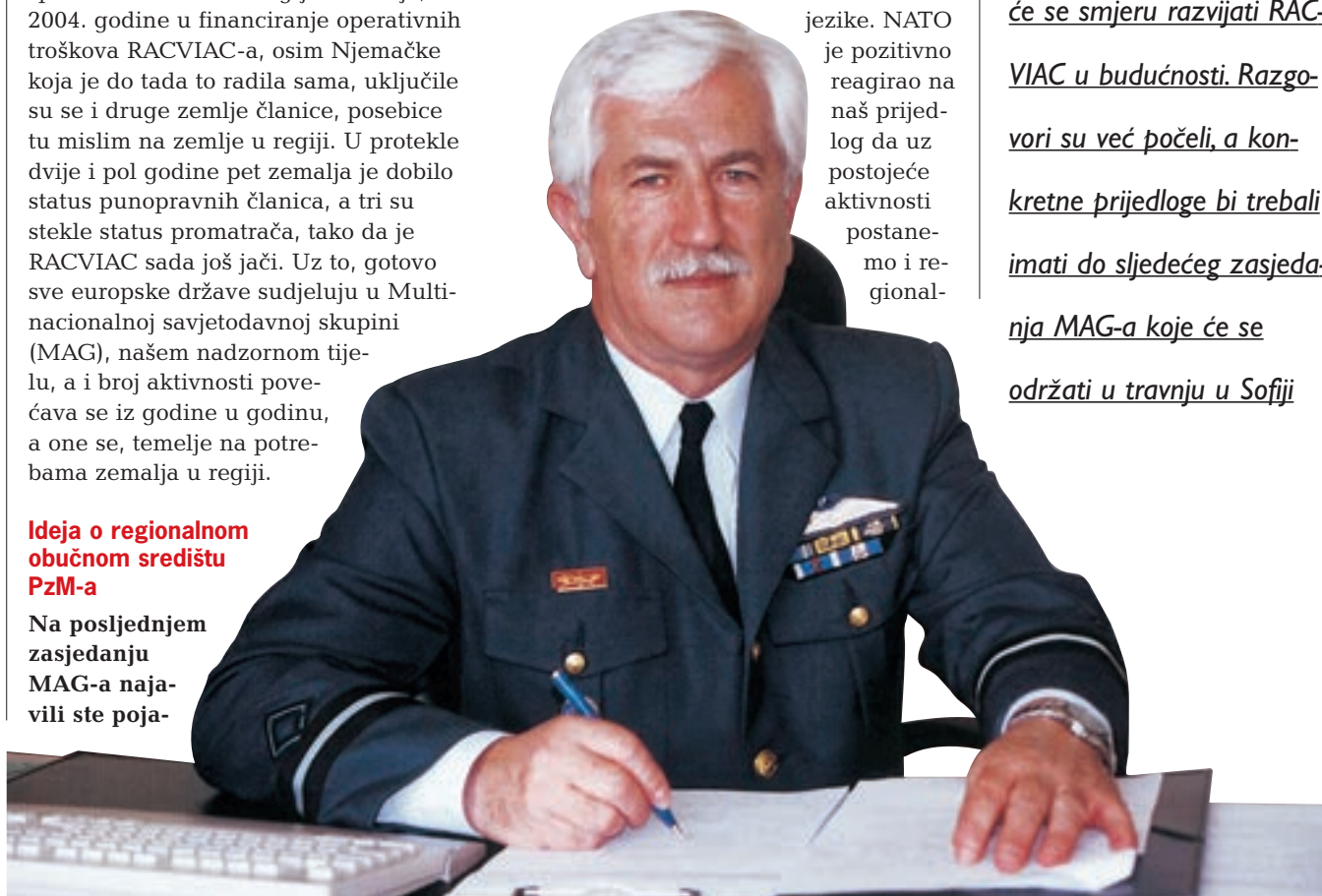
Na posljednjem zasjedanju MAG-a najavili ste poja-

čanu suradnju s EU-om i NATO-om kao i moguće uvrštavanje RACVIAC-ovih aktivnosti u NATO/PzM program za zemlje članice PzM-a. Možete li nam nešto više reći o tome i što bi to konkretno trebalo značiti zemljama poput Hrvatske u ostvarivanju njihovih euroatlantskih ambicija?

Prioritet svim zemljama u Jugoistočnoj Europi je pristupanje euroatlantskim asocijacijama. S obzirom na to, cilj RACVIAC-a je usko surađivati s EU-om i NATO-om i pomoći im da ispune kriterije za članstvo u tim asocijacijama. S EU-om zbog njegove drukčije strukturne organizacije surađujemo nešto manje, dok je suradnja s NATO-om jako bogata. Predstavnici NATO-a često sudjeluju na našim seminarima, tečajevima, radionicama... i prenose nam svoja iskustva. U posljednje vrijeme s NATO-om radimo i na realizaciji ideje da RACVIAC postane regionalno obučno središte PzM-a. Naime, kao što znate situacija u regiji je sada drukčija nego prije nekoliko godina. Članicama PzM-a postale su još tri zemlje, Srbija, Bosna i Hercegovina i Crna Gora, a u regiji nema niti jednog obučnog središta, osim onog u Ljubljani koje je specijal-

lizirano samo za jezik. NATO je pozitivno reagirao na naš prijedlog da uz postojeće aktivnosti postanemo i regional-

O tome što će biti s RACVIAC-om nakon što zemlje u regiji postanu punopravne članice EU-a i NATO-a počeli smo raspravljati već prije godinu dana a to je bilo i jedno od važnih pitanja na posljednjem zasjedanju MAG-a. Odlučeno je da Hrvatska kao zemlja domaćin pokrene inicijativu i oformi radnu skupinu koja bi trebala dati konkretne prijedloge o tome u kojem će se smjeru razvijati RACVIAC u budućnosti. Razgovori su već počeli, a konkretne prijedloge bi trebali imati do sljedećeg zasjedanja MAG-a koje će se održati u travnju u Sofiji

no obučno središte PzM-a. To bi trebalo pridonijeti našoj boljoj prepoznatljivosti u Europi i prihvaćanju svega onoga što smo do sada učinili. Naravno, konačnu riječ dat će ipak MAG.

Zadovoljstvo hrvatskim doprinosom

Jeste li zadovoljni kako se u medijima prate aktivnosti RACVIAC-a u Hrvatskoj a kako u drugim zemljama?

Hrvatska je naša zemlja domaćin, ima jednostavan pristup RACVIAC-u i mediji redovito prate naše aktivnosti tako da je javnost o RACVIAC-u dobro informirana. Za nas se zna i u drugim zemljama regije. Naše osoblje u svojstvu predavača često sudjeluje na raznim konferencijama, vojnim akademijama i drugim vojnim obrazovnim institucijama. Javno mnijenje država u regiji pokazuje zanimanje za RACVIAC i, iako se uvijek može biti bolji, mogu reći da sam zadovoljan.

Kako ocjenjujete angažman Hrvatske u RACVIAC-ovim aktivnostima i jeste li zadovoljni suradnjom RACVIAC-a i civilnih institucija u našoj zemlji, fakulteta, instituta i nevladinih organizacija?

RACVIAC ne samo da uživa punu potporu Hrvatske nego ona i sudjeluje u našim aktivnostima. Kad je riječ o predavačima na našim seminarima, tečajevima, radionicama, veliki broj ih je, što je i razumljivo, upravo iz Hrvatske. Ostvarili smo dobru suradnju sa zagrebačkim sveučilištem, česti predavači na našim seminarima su dr. Vlatko Cvrtila, vojni savjetnik u Uredu Predsjednika RH, prof. dr. Radovan Vukadinović, dekan Fakulteta političkih znanosti, kao i dr. Mladen Staničić, direktor Instituta za međunarodne odnose u Zagrebu s kojim također jako dobro surađujemo. Iako se uvijek može više, mogu reći da sam vrlo zadovoljan hrvatskim doprinosom RACVIAC-u.

Od 2004. godine u financiranje operativnih troškova RACVIAC-a, osim Njemačke koja je do tada to radila sama, uključile su se i druge zemlje članice, posebice tu mislim na zemlje u regiji. U protekle dvije i pol godine pet zemalja je dobilo status punopravnih članica, a tri su stekle status promatrača, tako da je RACVIAC sada još jači

Kako vidite budućnost RACVIAC-a?

Kao što sam već rekao glavni cilj zemalja u regiji je da postanu punopravnim članicama EU-a i NATO-a a naš cilj je da im u tome pomognemo. Ako je pitanje hoće li, kad zemlje u regiji dostignu taj cilj, to znači da više neće biti potrebe za RACVIAC-om moj odgovor je ne, odnosno RACVIAC će i dalje biti potreban. O tome što će biti s RACVIAC-om nakon što zemlje u regiji postanu punopravne članice EU-a i NATO-a

počeli smo raspravljati već prije godinu dana a to je bilo i jedno od važnih pitanja na posljednjem zasjedanju MAG-a. Odlučeno je da Hrvatska kao zemlja domaćin pokrene inicijativu i oformi radnu skupinu koja bi trebala dati konkretne prijedloge o tome u kojem će se smjeru razvijati RACVIAC u budućnosti. Naravno, kao što sam već i spomenuo, za prihvaćanje i finaliziranje prijedloga opet je odgovoran MAG. Razgovori su već počeli, a konkretne prijedloge bi trebali imati do sljedećeg zasjedanja MAG-a koje će se održati u travnju u Sofiji. Radna skupina, pod predsjedanjem Hrvatske, sastala se u veljači, a ponovni sastanak bi trebao biti u RACVIAC-u 22. i

23. ožujka. Postoji mnogo dobrih ideja o budućnosti RACVIAC-a i nakon razgovora s predstavnicima država u regiji, mislim da RACVIAC ima dobru budućnost. Optimističan sam u pogledu nastavka uspješne priče RACVIAC-a.

Mandat Vam istječe u rujnu. Namjeravate li se ponovno kandidirati?

Rado bih još ostao na ovoj dužnosti ali nažalost to nije moguće. Naime, mandat direktora RACVIAC-a je dvije godine a meni je već produžen za godinu dana. Već stižu nominacije zemalja za novog direktora, a postoje neke ideje da bi to trebao biti iz neke od zemalja u regiji. Na taj će se način još više potencirati regionalno vlasništvo nad RACVIAC-om. Nakon povratka u Grčku odlazim u mirovinu i drago mi je što ću svoju karijeru završiti upravo na ovoj dužnosti u međunarodnom okruženju.

U kakvom će Vam sjećanju ostati vrijeme provedeno u Hrvatskoj?

Iako sam u Hrvatskoj samo nešto više od dvije godine, osjećam se kao kod kuće. Dosta sam putovao, upoznao veliki dio vaše zemlje, veoma sam zadovoljan i vrijeme provedeno u Hrvatskoj ostat će mi trajno u sjećanju. ■

Hrvatska ispunila prvu ovogodišnju pasivnu kvotu u sklopu sporazuma Open Skies

Herculesov krug na Otvorenom nebu

Međusobno otvaranje cjelokupnog zračnog prostora država potpisnica bez teritorijalnih restrikcija radi promatranja i snimanja teritorija iz posebno opremljenog i od država potpisnica certificiranog zrakoplova, bit je Sporazuma. Prema njemu, zemlje potpisnice su svake godine dužne ispuniti tzv. pasivnu kvotu. Ove godine Hrvatska je prihvatila ukupno četiri pasivne kvote, a prva je ispunjena od 5. do 9. ožujka, posjetom ekipa iz Republike Italije i Ruske Federacije

Domagoj VLAHOVIĆ, Fotoarhiva HVS-a

Međunarodni Sporazum o Otvorenom nebu (Open Skies Treaty) još je od sredine 2003. postao aktualan i u Hrvatskoj. Točnije, od njegovog ratificiranja na zasjedanju Hrvatskog sabora 13. lipnja, te potpisivanja iste odluke Predsjednika RH pet dana kasnije. Punopravnim članom Sporazuma Hrvatska je postala 1. siječnja 2005., čime je preuzela sve obveze koje iz njega proizlaze.

Podsjetimo, bit Sporazuma je međusobno otvaranje cjelokupnog zračnog prostora država potpisnica bez teritorijalnih restrikcija radi promatranja i snimanja teritorija iz posebno opremljenog i od država potpisnica certificiranog zrakoplova, na kojem se tijekom leta nalaze predstavnici obiju strana, promatračke i promatrane. Prema Sporazumu, zemlje potpisnice su svake godine dužne ispuniti tzv. pasivnu kvotu. Ta kvota odnosi se na zemlju domaćina. Aktivnu kvotu ispunjavate kao zemlja-gost koja obavlja promatranje. Ove godine Hrvatska je prihvatila ukupno četiri pasivne kvote, a prva je ispunjena od 5. do 9. ožujka, posjetom ekipa iz Republike Italije i Ruske Federacije. Izaslanstvo s ukupno 23 člana (18 Talijana i 5 Rusa) predvodili su ruski brigadir Vječeslav Slišov i talijanski pukovnik Fausto Tulli. Na čelu domaćinske prateće ekipe bio je satnik Tomislav Kaštelan iz Hrvatskog verifikacijskog središta.

Zrakoplov kojim su gosti obavljali svoju misiju bio je novi tip glasovitog Herculesa - C130J, iz sastava talijanskog ratnog zrakoplovstva. Najglasovitiji svjetski transportni avion za ovu mi-

siju posebno je preinačen: njegov spremnik za gorivo prilagođen je i dopunjen opremom za snimanje i promatranje. Sam let obavljen je 7. ožujka, i to nakon što su detaljno razrađene sve pojedinosti koje se tiču leta i njegovog usklađivanja sa svim određenim parametrima u Sporazumu. Hercules je poletio iz Zračne baze Zagreb na Plesu, nadletio Slavoniju, a nakon toga se vratio i spustio prema jugozapadu (Istra), da bi naposljetku krenuo prema Dalmaciji (Udbina) i povratkom u Zagreb dovršio svoj puni krug (koliko je izraz krug opravdan s obzirom na specifični zemljopisni oblik Hrvatske). Kilometraž (također regulirana) leta bila je 1300 km, a sve je trajalo 3 sata i 15 minuta. Prema riječima satnika Kaštelana, vrijeme u ravničarskom dijelu Lijepe Naše bilo je sunčano i idealno za let, dok je prema jugu postajalo sve oblačnije, stoga su i zračne snimke svakako bile jasnije u prvom dijelu leta.

Naravno, posao su kao predstavnici triju zemalja obavljali profesionalci, koji su usput imali priliku porazgovarati i o drugim elementima svojih vojnih struka. Sve je proteklo u otvorenoj atmosferi, što je zapravo i cilj svega. Uostalom, navedeno je i u samom imenu Sporazuma: hrvatsko nebo bilo je otvoreno za strane goste.

Inače, u skladu s godišnjim planom, ove godine će u sklopu Sporazuma Hrvatsku posjetiti i let izvesti izaslanstvo iz Bugarske i Njemačke (lipanj), Mađarske i Kanade (rujan) i Švedske te Francuske (listopad). ■

Zanima me kad će biti objavljen natječaj za zrakoplovnog tehničara u Zadru?

Točan datum objave natječaja za prijam u djelatnu službu vojnika i časnika još uvijek nemamo, ali će biti objavljen najvjerojatnije potkraj ožujka ili početkom travnja ove godine. No, pratite novosti na web stranici MORH-a - www.morh.hr/natjecaji gdje će natjecaji biti objavljeni. Natječaj će također biti objavljen i u dnevnom tisku i na dva internet oglašivača - www.moj-posao.hr www.posao.hr. Također dodatne informacije možete dobiti na telefon Selekcijaskog središta 01/3718064 ili u svom mjerodavnom uredu za obranu gdje možete i predati dokumentaciju za prijavu na natječaj.

SLUŽBA ZA ODOSE S JAVNOŠĆU
I INFORMIRANJE MORH-A

**Svoje upite možete slati na
e-mail: [hrvojenik@morh.hr](mailto:hrvojnik@morh.hr) ili na
fax: 01/ 4551- 852**

Prijave za Projekt informatičke izobrazbe

U sklopu aktivnosti Programa tranzicije i brinjanja izdvojenog osoblja - SPECTRA, a zahvaljujući donaciji Kraljevine Danske, u 2007. godini započinje Projekt informatičke izobrazbe u svrhu stjecanja međunarodno priznatog dokumenta koji certificira osnovna informatička znanja i vještine - ECDL (European Computer Driving Licence).

S obzirom na veliki interes i lakšu dostupnost polaznicima, nastava će se izvoditi u sljedećim gradovima: Pula, Rijeka, Split, Šibenik, Varaždin, Vinkovci, Zadar i Zagreb.

Prijavni obrazac za izobrazbu nalazi se na www.morh.hr/spectra/struka_2007.asp. Prijaviti se mogu svi zainteresirani djelatnici MORH-a i GS-a OSRH.

Popunjene prijavne obrasce potrebno je poslati do 1. travnja 2007. godine, faksom na broj 01/ 3784 206 ili poštom na adresu:

**Ministarstvo obrane RH
Uprava za ljudske resurse
Odjel za tranziciju, Ilica 256 b
10 000 Zagreb**

Godišnja skupština George C. Marshall kluba Hrvatska

U Časničkom domu ZZIO-a, 28. veljače održana je godišnja skupština udruge "George C. Marshall klub" (GMK) Hrvatska.

Predsjednik udruge general bojnik Mirko Šundov otvorio je skupštinu izvješćem o radu GMK Hrvatska za 2005./2006. godinu, a potom je izvršni direktor GMK Hrvatska mr.sc. Mladen Nakić iznio zaključke i prijedloge za budući rad.

General Šundov i Nakić posebno su istaknuli kvalitetnu pripremu i organizaciju Okruglog stola na temu "Europe the Way from Stability to Prosperity; Challenges and Problems", 2005. u Zagrebu, za koju su dobili puno priznanja kako od sudionika, tako i od službenog osoblja Marshall Centra. No, aktivnosti koje su nakon toga uslijedile, ostale su na razini sudjelovanja izvršnog direktora, predsjednika i dijela članstva na raznim međunarodnim konferencijama.

Tijekom rasprave, sudionici su istaknuli potrebu produktivnijeg rada udruge, većeg angažmana upravnog odbora i češćeg okupljanja članstva. Također je istaknuto da je aktivnosti GMK-a Hrvatska potrebno planirati i provoditi prema programima za koje su članovi kluba i školovani u Marshall Centru, a to su pitanja vezana uz sigurnosnu politiku.

George Marshall Klub Hrvatska (GMK) nije kadar samostalno organizirati aktivnosti te je stoga potrebno uklopiti aktivnosti GMK-a u planove matičnih ministarstava - MORH-a, MUP-a i MVPEI-a. Članovi su predložili i mogućnost suorganizacije aktivnosti s drugim udrugama i institucijama te veću suradnju s Hrvatskim saborom (Odborom za unutarnju politiku i nacional-

nu sigurnost). Također treba povećati suradnju sa znanstvenim, nastavnim, obrazovnim i istraživačkim institucijama koje se u RH bave sigurnosnim pitanjima. Tijekom skupštine, odabrano je i nekoliko novih članova upravnog odbora (UO) koji su voljni više se angažirati na specijalističkim područjima (politika i planiranje, financije, operativni poslovi, izdavaštvo, odnosi s javnošću i marketing, odnosi s drugim organizacijama). Svaki član UO-a u skladu sa Statutom formirat će svoj radni tim i odgovarati za pojedini resor.

Na zahtjev izvršnog direktora mr.sc. Mladena Nakića na sljedećoj sjednici Upravnog odbora (UO), predviđenoj za 8. ožujka 2007. raspravljat će se o njegovom zahtjevu za razrješenjem s dužnosti izvršnog direktora i izboru novog među članovima UO-a, u skladu sa Statutom GMK Hrvatska.

Vezano za planiranje aktivnosti u 2007. godini, sudionici su posebnu pozornost posvetili inicijativi za održavanje Okruglog stola za vrijeme Konferencije "PfP Konzorcija" u Zagrebu od 13. do 14. lipnja 2007., koji bi organizirao GMK Hrvatska, a financirao bi ga i George Marshall Centar.

Temu Okruglog stola, članstvo GMK-a raspravit će na sastanku koji se organizira za članstvo GMK-a potkraj ožujka. Na tom skupu bit će razrađeni i detaljni planovi te prijedlozi za rad te i ovom prilikom Upravni odbor George Marshall Kluba poziva sve članove da na e-mail - b dostave svoje nove kontakt telefone i e-maileve te aktivno sudjeluju na sljedećim sastancima i aktivnostima Kluba.

Ž. TUBIĆ

NATO - zbroj nacionalnih snaga

NATO nema vlastite vojne snage. Većina snaga koje se podrede NATO-u ostaju i dalje pod potpunim nacionalnim zapovijedanjem i nadzorom, sve dok ih zemlja članica ne odredi za konkretnu misiju, koja može biti u rasponu od kolektivne obrane do misija održavanja mira i potpore mirovnim operacijama

Dražen JONJIC

Svaki vrhovni zapovjednik zemlje članice NATO-a skrbi o jačanju spremnosti savezničkih snaga, razvoju njihovih sposobnosti i o provedbi zapovijedi o misijama mirovne ili humanitarne naravi u kojima sudjeluju i zemlje partneri. Te operacije mogu biti u rasponu od kolektivne obrane do misija održavanja mira i potpore mirovnim operacijama.

Kako ni glavni tajnik ni predsjednik Vojnog vijeća nemaju ovlasti donošenja odluka, smjernice, upute i odluke se pripremaju u tijelima vlasti svake od zemalja članica. I ovi principi donošenja odluka pokazuju koliko je svaka članica samostalna u djelovanju Saveza. Ne postoje automatizmi, još manje diktati. Ne postoji sustav glasovanja već su odluke NATO - tijela jednoglasne. Tome prethode intenzivni pregovori. Razlozi za ovakav princip djelovanja, bez obzira na česte prigovore na njegovu kompliciranost i sporost, su apsolutno poštivanje suvereniteta i neovisnosti svake od članica, te jednoglasne odluke obvezuju na provedbu.

Konsenzus - ključni princip

Državna stajališta o specifičnim pitanjima vezana za NATO uobičajeno se utvrđuju u koordinaciji između ministarstava obrane i vanjskih poslova.

Uobičajeno je i da na nacionalnoj razini mnogih NATO zemalja, političke i političko-vojne odluke zahtijevaju provođenje konsultacija i

postizanje koncenzusa. Proces međuministarske koordinacije zna biti doista izazovan i dugotrajan. To proizilazi iz činjenice kako nema

Kako ni glavni tajnik ni predsjednik Vojnog vijeća nemaju ovlasti donošenja odluka, smjernice, upute i odluke se pripremaju u tijelima vlasti svake od zemalja članica. I ovi principi donošenja odluka pokazuju koliko je svaka članica samostalna u djelovanju Saveza.

Ne postoje automatizmi, još manje diktati. Ne postoji sustav glasovanja već su odluke NATO - tijela jednoglasne. Svako odluci NAC-a prethodi 26 samostalno donesenih odluka na nacionalnoj razini, koje treba uskladiti. Svaka od država članica punopravno sudjeluje u radu svakog tijela Saveza. Kako je za svaku odluku potreban pristanak svake od članica, Savez ne poznaje preglasavanje. Svaka odluka donosi se suglasnošću svih članica

gotovih rješenja i potvrda je još jednog principa - donošenja odluka od slučaja do slučaja.

Kada je država ustvrdila svoje stajalište, ovlašćuje nacionalnog predstavnika u NATO stožeru, a on je

obično veleposlanik, da Sjevernoatlantskom vijeću (NAC) prezentira stav svoje vlade.

Svako odluci NAC-a prethodi 26 samostalno donesenih odluka na nacionalnoj razini, koje treba uskladiti. Svaka od država članica punopravno sudjeluje u radu svakog tijela Saveza. Kako je za svaku odluku potreban pristanak svake od članica, Savez ne poznaje preglasavanje. Svaka odluka donosi se suglasnošću svih članica. Ovakav način donošenja odluka u praksi ne prati operativni tempo i zato zahtijeva bitne izmjene u krugu odlučivanja. Prepoznavajući tu činjenicu, NATO razmatra mogućnosti poboljšavanja sposobnosti donošenja odluka u smislu skraćivanja kruga ili izrade različitih mehanizama radi lakšeg, uspješnijeg djelovanja. No, u stvarnosti, i osim jasno izražene želje za povećanjem operativnosti, teško se može očekivati, u ovom temeljnom postulat djelovanja Sjevernoatlantskog saveza, mogućnost za promjenom.

Promjene se mogu očekivati samo na područjima stvaranja snaga za brzo djelovanje, kako je to i predviđeno Praškim samitom. No, to je područje koje se odnosi samo na vojno područje i nema nikakve veze s političkom razinom djelovanja.

Sve nabrojano samo potkrepljuje tvrdnju kako djelovanje države članice u Savezu nije samo stvar ministarstava obrane i vanjskih poslova, već usklađena međuresorska suradnja svih segmenata svih elemenata vlasti. ■

Svaka nova destinacija - novi izazov

Kao što se dijete raduje svakom novom slatkišu ili uzbudljivoj igri, radujem se svakom novom odredištu i svakoj novoj zadaći, baš kao da sam na početku svog mandata

Iz Zapadne Sahare Darko JURIĆ

Iako sam već odavno u službenoj kategoriji starih promatrača na promatračkoj postaji, pa i u ovoj UN-ovoj misiji, što znači svašta ali i ništa, sve stečeno iskustvo mi ne smeta da i dalje, neslužbeno, budem veoma znatiželjan promatrač vremena i prostora u kojem živim i radim. Kao što se dijete raduje svakom novom slatkišu ili uzbudljivoj igri, radujem se svakom novom odredištu i svakoj novoj zadaći, baš kao da sam na početku svog mandata. Tako smo nedavno išli u obilazak područja na kojemu su se u nedavnom ratu vodile velike borbe pa je to već u staru bilo izazovno.

U kamenoj niši

Najmaštovitije kamene kreacije

Osim groblja stradalih borbenih oklopnih vozila, koja su svojom hrđavom bojom i rupama na oklopu upozoravala na svaki oblik prolaznosti, sve drugo je odavalo idiličnu sliku rijetkog prizora u Sahari kad se na jednom mjestu nađu pijesak i kameni blokovi najmaštovitijih kreacija. Ovdje je krupno kamenje rijetko, ali kad naiđete na njega imate osjećaj da je izbačeno nekom moćnom spravom poput katapulte odnekuda i palo tu neplanirano, neispunivši svoju prvobitnu namjenu. Uglavnom je oblo i ima neuobičajene forme. Po sastavu su to granitne stijene, ali su svojom brončanom bojom i šupljikavom strukturom nalik naglo ohlađenom rastopljenom metalu. Poput brončanih skulptura, oblikovanih i raspoređenih po želji stvaraoca, ove pojave najmaštovitijih kamenitih kreacija u vama bude osjećaj nesigurnosti jer vas uvijek podsjećaju na nešto poznato, a i dok ih ne dotaknete ne znate od kakvog su materijala - kamena ili željeza.

Kad nekoga sretnete u Sahari to je obostrano zadovoljstvo jer ta golema širina i nepreglednost ponekad u svima nama stvara osjećaj izgubljenosti. Navikli smo se na beduine, njihovo blago i svakojake turiste i avanturiste. Ipak,

Gnijezdo u kamenu

ono što smo susreli u ovoj ophodnji sumnjam da ćemo opet skoro vidjeti. Naime, kad susretnete vozilo, približno istih dimenzija kao i svoje ali u kojem se, nekim posebnim umijećem, smjestilo oko petnaestero djece i njih 7-8 na krovu, onda ostanete bez daha iz više razloga. Prvo kako uspijevaju svi stati u tih nekoliko mobilnih kvadrata i na krov ne shvaćam?! Drugo, kako imaju srca smjestiti njih 7-8 dodatno na krov jurećeg vozila, a znajući kakvi su ovdašnji putevi?! Treće, otvoreni prozori su jedva dostatni za ulazak dovoljne količine zraka, ali su otvoreni pristupi prašini koja se diže za vama i ovisno o smjeru i jačini vjetra uspijeva koji put biti i u prednosti nad vama. Četvrto i nek bude posljednje, ma gdje ih nadoše toliko sličnih, s istom željom da se gužvaju i izlažu opasnosti?! Možda su sva ova pitanja smiješna onima što svakodnevno viđaju takve prizore u Kašmiru, ali ovo je ipak Sahara, koliko sam uspio spoznati. Padaju mi na pamet kritike naših roditelja upućene autoprijevoznicima koji su zaduženi za transport školaraca i maturalaca, e da samo ovo vide! ■

Zaljubljeni kamen

8. HRV CON u misiji ISAF

Čimbenici uspješne mirovne misije

Kao i u Hrvatskoj i ovdje se prije početka svake smjene održi informiranje i priprema za zadaću. Jedina razlika je što se ovdje sve informacije daju na engleskom jeziku. Kvalitetno obavljanje zadaća bez dobrog poznavanja engleskog jezika ovdje je nemoguće

Vanda DUNDER, snimio Krešimir MAVRLJA

"Good morning/evening gentlemen. I'm going to brief you on ... According to the order our mission is ... The situation is ... Our QRF is ... That's all. Are there any questions?"

Tako počinje redovito informiranje pripadnika Vojne policije 8. HRV CON-a koji rade u sastavu multinacionalne satnije Vojne policije u Kabulu prije početka smjene, dnevne ili noćne. Kao i u Hrvatskoj i ovdje se prije početka svake smjene obavlja informiranje i priprema za zadaću. Jedina razlika je što se ovdje sve informacije daju na engleskom jeziku. Kvalitetno obavljanje zadaća bez dobrog poznavanja engleskog jezika ovdje je nemoguće. I dok razmišljam o tome kako je ovdje nemoguće odraditi ni najjednostavniju zadaću, a da se pritom od vas ne traži dobro znanje engleskog jezika misli mi prekida glas s radiopostaje.

"Control, Control. This is D1. Message. Over.

This is control. Send. Over.

This is D1. We are leaving CW. Over.

This is control. Roger. Out."

Ovaj put poruka nije bila duga. Nemamo uvijek takvu sreću. A svaka dojava mora se evidentirati. Na engleskom jeziku naravno. Jer svi propisani obrasci ispunjavaju se na engleskom jeziku. I tada dolazi do izražaja koliko smo osposobljeni u poznavanju još jedne vještine bez koje nijedan pripadnik u mirovnoj misiji ne može kvalitetno obavljati svoje zadaće, rada na računalu. Ono što je ovdje karakteristično je da sve zapovijedi, smjernice i informacije dobivamo preko elektroničke pošte. Na taj način štedi se vrijeme koje je u nekim situacijama najvažniji čimbenik.

Ništa bez znanja engleskog jezika

Pregledam novu poštu i vidim novu obavijest.

„Due to the RTA IVO CPMG, the RTE VIOLET is OOB UFN.“

Nekome je ovo malo čudna rečenica. Nama nije. Već smo navikli da nam sve informacije i obavijesti dolaze u kraticama. U našem priručniku ima ih oko četiri tisuće. Prava sitnica.

Zvoni telefon. S druge strane žice je dežurni u JOC-u (Joint Operations Center).

„Possible SVBIED in KABUL. The vehicle is Toyota..., yellow color, licence plate number... It is moving on

RTE.... in east direction. All units have to avoid the route...."

"OK. Thank you, sir. We will inform our C/S."

Nakon što smo sve podatke upisali u DOB (Daily Occurrence Book) i obavijestili sve naše ophodnje koje su trenutno izvan kampa dolazi nam „lokalac“ koji želi prijaviti prometnu nesreću. U događaju je sudjelovalo vozilo ISAF-a koje je oštetilo njegovo vozilo. Bacamo se na posao. Treba pozvati službenog prevoditelja, uzeti izjavu oštećene osobe, izraditi fotoelaborat i na kraju napisati završno izvješće o prometnoj nezgodi. Svjesni smo da moramo prikupiti sve podatke, ustvrditi činjenično stanje i sve to evidentirati u skladu s propisima. Znamo da o svim detaljima u našem izvješću ovisi hoće li biti isplaćena naknada štete, a to u ovim okolnostima znači hoće li jedna afganistanska, obitelj imati novce za hranu za sljedeći mjesec.

Naravno komunikacija sa službenim prevoditeljem je na engleskom jeziku. On nije policajac i ne zna koje su nam sve informacije potrebne. Zato mu postavljamo dodatna pitanja, a odgovore na njih daje nam „oštećenik“.

Bliži se kraj smjene. Ekipa koja će nas zamijeniti je već na redovitom informiranju i dodjeli zadaća. Dok čekamo da nam dođe zamjena, razmišljam o tome koliko se vojničke vještine brzo razvijaju i koliko su raznolike. Dobro znanje engleskog jezika i poznavanje rada na računalu za suvremenog vojnika važni su koliko i poznavanje osobnog naružavanja, uporaba i čitanje zemljovida, uporaba GPS-a,...

Možemo slobodno reći da kvaliteta zadaća koje ovdje obavljamo upravo ovisi o tome koliko dobro govorimo engleski jezik i koliko uspješno znamo raditi na računalu.

Bez poznavanja tih vještina vojnik u mirovnoj misiji je nepismen čovjek. Neki će možda pomisliti kako se ipak uvijek nađe netko tko će uskočiti i pomoći. Naravno da će uvijek netko pomoći, ali ipak treba razmisliti i o trenucima kada nismo na zadaćama; kada trebamo pomoć liječnika ili stomatologa, kada želimo nešto kupiti u PX-u, kada se upoznajemo i sklapamo prijateljstva s vojnicima iz drugih zemalja... Vjerujte, za sve te situacije i još niz drugih dobro znanje engleskog jezika potrebno nam je.

Dolazi nam smjena.

„Goodbye. Have a nice shift.

Thank you. See you tomorrow."

Opet engleski... ■

Vrijedan prinos hrvatsko-francuskoj jezičnoj i vojnoj suradnji

Od osnivanja hrvatskih Oružanih snaga nastalo je nekoliko većih studija i rasprava koje se bave vojnim nazivljem. Nastavak te skrbi za izradom priručnika o vojnome nazivlju ogleda se i priručniku koji je u izdanju Zapovjedništva za združenu izobrazbu i obuku "Petar Zrinski" Ministarstva obrane Republike Hrvatske objavljen sredinom 2006. godine. Riječ je o djelu pod nazivom Glossaire militaire franco-croate et croato-français / Francusko-hrvatski i hrvatsko-francuski vojni rječnik koji je izradila prof. Stela Ponjan Plepelić

— Ivana FRANIĆ —

Hrvatsko je vojno nazivlje od davnina predmet leksikološkoga i leksikografskoga proučavanja. Početke leksikografskoga usustavljivanja hrvatskoga vojnoga nazivlja možemo pronaći u rukopisnome trojezičnom rječniku Vocabolario di tre nobilissimi linguaggi, italiano, illirico e latino con l'aggiunta di molt'erbe semplici e termini militari (1699.) djelo zadarskoga kanonika Ivana Tanzlinghera Zanottija. Po svoj prilici riječ je o prvome pokušaju da se na jednome mjestu sustavno pobroji onodobna vojna nomenklatura (tada, razumljivo, u odnosu na talijanske vojne istovrijednice). Daljnji se pokušaji za popisivanjem nazivlja vezuju za starije hrvatske rječnike kajkavskoga narječja iz 18. stoljeća (Ivan Belostenec i Andrija Jambrešić) te u 19. stoljeću rad Bogoslava Šuleka i njegova leksikografska ostvarenja. Nakon nekoliko desetljeća infiltracije vojnoga nazivlja inojezičnim elementima ruske (jugoslavenske) provenijencije, osamostaljenjem hrvatske države i vojno se nazivlje počinje vraćati svojim korijenima pa se danas može govoriti o prilično koherentnome sustavu.

Novijim zbivanjima na svjetskoj i europskoj političkoj sceni, rastućom potrebom za integracijama, osobito vojnim integracijama, razvojem vojne znanosti, napretkom vojne tehnologije, te napose sve boljom bilateralnom suradnjom zemalja članica Sjevernoatlantskoga saveza

i Hrvatske nastaju novi nazivi koje je, dakako, potrebno prilagoditi hrvatskome jeziku i njegovu tvorbenome sustavu. Kao rezultat toga sve više raste broj novih hrvatskih vojnih naziva, no pokušaji da se ti isti nazivi valjano usustave i okupe na jednome mjestu u priručnicima ostaju bez ploda ili ostaju u internim vojnim i obrambenim krugovima, uglavnom nedostupnim široj, te napose stručnoj javnosti.

Poznavanje francuskog od osobitog značenja

Od osnivanja hrvatskih Oružanih snaga nastalo je nekoliko većih studija i rasprava koje se bave vojnim nazivljem: Mladen Švab, Hrvatsko vojno nazivlje, 1992., Mate Šimunović, Prilog hrvatskome vojnom nazivlju i oružju, 1991., Zvonko Orešković, Militaerwoerterbuch: Deutsch Kroatisch, Kroatisch Deutsch / Rječnik vojnog nazivlja: njemačko-hrvatski i hrvatsko-njemački, Wien, Landesverteidigungsakademie: Sprachinstitut des Bundesheeres, 2001. Velika je uloga u popisivanju, proučavanju i uopće sustavnoj uporabi vojnoga nazivlja vojnih glasila, nekad Velebita, Obrane i Hrvatskoga vojnika, a danas samo Hrvatskoga vojnika.

Nastavak te skrbi za izradom priručnika o vojnome nazivlju ogleda se i u priručniku koji je u izdanju Zapovjedništva za združenu izobrazbu i obuku "Petar Zrinski" Ministarstva obrane Republike Hrvat-

ske objavljen sredinom 2006. godine. Riječ je o djelu pod nazivom Glossaire militaire franco-croate et croato-français / Francusko-hrvatski i hrvatsko-francuski vojni rječnik koji je izradila prof. Stela Ponjan Plepelić. Velik su doprinos izradi rječnika dali i polaznici 19. naraštaja napredne skupine francuskoga jezika u Školi stranih jezika "Katarina Zrinska", a osobito satnik Ljudevit Pohajda te natporučnik Ozren Trupeljak, a korisni su napatci s francuske strane svakako stigli od bojnika Oliviera Rouaneta, polaznika Zapovjedno-stožerne škole Blage Zadare (akademska godina 2003./2004.), čiji je diplomski rad bio posvećen istoj tematici. Recenziju djela izradila je prof. Jelena Puškarić. Kao jedna od osnivača NATO-a Francuska nesumnjivo ima velik utjecaj u području vojne znanosti, razvoju vojne tehnologije te u području bilateralne vojne suradnje. U tom smislu sve se više naših časnika i vojnih stručnjaka osposobljava na svim razinama izobrazbe upravo u Francuskoj, a vojna suradnja ističe se kao jedan od prioriteta ukupne francusko-hrvatske bilateralne suradnje. U cilju jačanja vojne suradnje, poznavanje francuskoga jezika nesumnjivo ima osobito značenje. Stoga ovaj rječnik dolazi u pravome trenutku prije svega kao potporanj toj suradnji, ali i kao vrijedan prinos ukupnome proučavanju francusko-hrvatskih jezičnih veza te proučavanju hrvatskoga vojnoga nazivlja kao jednoga od hr-

vatskih nazivoslovnih pod-sustava.

Glossaire militaire franco-croate et croato-français na 184 stranice obuhvaća više od 10.000 natuknica koje zajedno s hrvatskim istovrijednicama nude obilje leksi-ka iz raznovrsnih područja. Sam je tekst rječnika, kako to i naslov govori, organiziran u dva podjednako velika dijela: prvi dio obuhvaća [Glossaire] Franco-croate / Francusko hrvatski [rječ-nik], a drugi [Glossaire] Croato-français / Hrvatsko-francuski [rječnik]. U dodatku rječniku nalaze se dva vrlo korisna priloga: Acronymes / Kratice i Annexes / Dodaci. U prvome se prilogu navodi oko 250 kratica koje označavaju nazive različitih ustanova, institucija, postrojbi, ustrojbenih cjelina, tehničkih uređaja i postrojenja, riječju, svega onoga što može biti od koristi svima koji se nađu u prigodi tumačenja ili uporabe neke od najčešćih kratica u području vojne znanosti i šire. U drugome prilogu donose se sheme ustrojbenih cjelina Ministarstva obrane Republike Hrvatske i Glavnoga stožera. Posebno valja istaknuti usporednu tablicu hrvatskih i francuskih činova: kopnene vojske, zrakoplovstva i mornarice te odgovarajući način obračuna dočasnica, časnicima i generalima svih triju rodova vojske.

Natuknice su u rječniku organizirane abecednim načelom. Sadržavaju gramatičke odrednice za rod i broj. Mnoga su područja vojne znanosti, tehnologije i drugih srodnih područja zastupljena u rječniku, a navest ćemo najvažnija od njih:

1. nazivi značajnijih institucija,
2. geografski pojmovi,
3. nazivi hrvatskih vojnih postrojba,
4. tehničko nazivlje s područja strojarstva, elektronike, fizike, kemijske tehnologije, pomorstva,
5. gospodarsko, pravno, upravno i diplomatsko nazivlje,
6. politologija i geostrategija,
7. meteorologija,
8. vojna tehnika i tehnologija,
9. moda i odijevanje.

Natuknice nisu ograničene formalnim obilježjima, pa se često navode višечlane sintagme i izričaji koji uvode vrlo korisnu konverzijsku sastavnicu u sam leksički korpus. Tako se primjerice navode natuknice koje označavaju zapovijedi: A gauche! Nalijevo! En avant... Marche! Desetina (vod, satnija...). Stupaj! Pas gymnastique... Marche! Trčecim korakom naprijed! te izričaji u obliku cijele rečenice: En conclusion, nous avons vu comment... Kao zaključak vidjeli smo kako... J'ai l'honneur de vous présenter čast mi je predstaviti vam..., Oui, mon (colonel, capitaine...) Da, gospodine (brigadire, satniče...), Par cet exposé, je vous ai présenté... Ovim sam vam izlaganjem predstavio..., itd. Kadšto se donose i frazeološki izrazi tipa ouvrir la boîte de Pandore otvoriti Pandorinu kutiju, gagner du temps dobiti na vremenu.

Dostupnost širokoj javnosti

Djelo koje je pred nama svjedoči o predanosti i velikome trudu autorice da popiše vojno nazivlje i da mu odgovarajuću istovrijednicu na hrvatskome i francuskome jeziku.

Premda je hrvatska dvojezična leksikografska produkcija uvelike obogaćena zadnjih godina općim, terminološkim i konverzijskim leksikografskim priručnicima, činjenica je da još uvijek ne postoje prikladni francusko-hrvatski rječnici. Imajući u vidu to zaostajanje u leksikografskoj produkciji, građa bi iz ovoga leksikografskoga priručnika morala naći svoje mjesto u budućim većim leksikografskim dvojezičnim francusko-hrvatskim ostvarenjima. Isto tako ona bi trebala postati referentnim priručnikom za proučavanje hrvatskoga vojnoga nazivlja jer obiluje valjanima i ovjerenim nazivima iz mnogih struka, ali i šire gledano, nazivlja koje se veže uz europske vojne i obrambene integracije te ulazak Hrvatske u NATO.

Stoga je imperativ izdavača da ovo djelo učini dos-

tupnim široj javnosti te napose stručnoj jezikoslovnoj javnosti, prevoditeljima i svima onima koji imaju potrebu za ovim obnovljenim, ažuriranim i suvremenim bogatim repertoarom vojnoga nazivlja, ali i nazivlja, kako smo vidjeli, koje može poslužiti mnogim zainteresiranim stručnjacima i znanstvenicima koji se u svojem radu i komunikaciji služe francuskim jezikom. Bilo bi hvaljevrijedno da se u sklopu sadašnjih napora u Zapovjedništvu za združenu izobrazbu i obuku "Petar Zrinski" Glavnoga stožera Oružanih snaga te Ministarstva obrane Republike Hrvatske izrade i drugi jednojezični i dvojezični priručnici nužni za daljnje usustavljivanje repertoara hrvatskoga vojnog nazivlja. U tom se smislu preporučuje što skorija izradba jednojezičnoga opsežnijeg leksikografskoga djela u kojemu će vojna struka i relevantni vojni stručnjaci popisati i propisati ovaj važan i oduvijek vrlo zanimljiv razdjel hrvatskoga leksičkoga sustava. Vjerujemo da će mnogi elementi iz ovoga vrijednog rječnika autorice Stele Ponjan Plepelić u njemu naći svoje mjesto. ■

Obilježena 6. obljetnica Središta za međunarodne vojne operacije

U vojarni „Vitez Damir Martić“ u Rakitju 1. ožujka svečano je obilježena šesta obljetnica ustrojavanja i Dan Središta za međunarodne vojne operacije.

Svečanosti su nazočili djelatnici Središta i uzvanici među kojima i zapovjednik ZZIO-a general bojnik Mirko Šundov, načelnik Uprave J-5 GS-a OSRH brigadni general Mate Pađen te nositelj ustrojavanja i prvi zapovjednik SMVO brigadir Ivan Beneta.

Zapovjednik SMVO-a brigadir Vladimir Mikac u prigodnom govoru osvrnuo se na učinjeno u proteklom šestogodišnjem razdoblju, zahvalio svim bivšim i sadašnjim djelatnicima na postignutim rezultatima te istaknuo nekoliko činjenica: Središte za međunarodne vojne operacije ustrojeno je 1. ožujka 2001., sa zada-

ćom provođenja obuke pripadnika OSRH za sudjelovanje u međunarodnim vojnim operacijama i ostalim međunarodnim aktivnostima. Od ustrojavanja Središta do današnjeg dana razvijeno je devet različitih tečajeva i uvježbano je više od 750 dočasnika i časnika; od toga 84 pripadnika stranih oružanih snaga. Na posljednjem tečaju radiokomunikacija, koji je ujedno uvršten i u EAPWP program, od ukupno 19 polaznika, čak ih je devetoro bilo iz stranih oružanih snaga. Nadalje, Središte pruža i stručnu potporu u obuci postrojbi i sudjeluje u ocjenjivanju uvježbanosti postrojbi za sudjelovanje u međunarodnim operacijama.

Svečanost je upotpunjena prigodnom dodjelom pohvala i nagrada djelatnicima Središta te prikazivanjem kratkog filma o djelatnostima SMVO-a.

OJI

SzOP Koprivnica obilježio 15. obljetnicu

Centar za obuku i odgoj vojnika, današnje Središte za obuku pješastva Koprivnica utemeljen je prije 15 godina.

Stoga se, 1. ožujka, svake godine obilježava kao Dan SzOP-a Koprivnica. I ove godine, iako radno, ali s ponosom obilježena je 15. obljetnica postojanja i uspješne obuke mladih naraštaja.

U vojarni "Ban Krsto Frankopan" položen je vijenac ispred "Križa života" u spomen na sve poginule branitelje u Domovinskom ratu. Uz nazočnost zapovjednika postrojbi vojarne "Ban Krsto Frankopan" i gostiju, vijenac su položili zapovjednik SzOP-a pukovnik Nenad Barić i zapovjednik ZIO-a HKoV-a brigadni general Josip Stojković.

Nakon polaganja vijenaca uzvani-

ci u vojnoj kapelici nazočili su misi koju je predvodio vojni ordinarij mons. Juraj Jezerinac, a u misnom slavlju sudjelovali su i predstavnici udruga proizašlih iz Domovinskog rata, te umirovljeni časnici Hrvatske vojske. Pukovnik Barić istaknuo je uspjehe petnaestogodišnjeg rada Središta kroz koje je prošao 61 naraštaj ročnih vojnika, što je oko 75 000 kvalitetno uvježbanih vojnika roda pješastva.

Nakon što je uručio pohvale, nagrade i priznanja zaslužnim djelatnicima Središta, izaslanik načelnika Glavnog stožera OSRH general pukovnik Marijan Mareković čestitao je na dosadašnjem uspješnom radu Središta te u ime HKoV-a dodijelio im zlatnu plaketu.

OJI

Veleučilište Velika Gorica

Nastavna i stručna suradnja s MORH-om

Veleučilište Velika Gorica i MORH zajednički žele razviti dvogodišnji specijalistički studij pod nazivom "Upravljanje logističkim sustavima i procesima". Studij bi bio namijenjen časnicima Hrvatske vojske, a za njega je već izrađena studija izvodljivosti i nastavni program

Domagoj VLAHOVIĆ, snimila Mirela DASOVIĆ

Nedostatak visokoobrazovanih kadrova odavno je već problem na razini cijele Hrvatske. Ta činjenica osobito dolazi do izražaja kad je riječ o razlikama između Hrvatske i EU-a, onima koje treba premostiti kako bi ulazak i buduće egzistiranje naše zemlje u Uniji bili što "bezbolniji" i korisniji za hrvatske građane. U tom procesu, osim mjerodavnih ministarstava,

svakako ključnu ulogu imaju i visokoškolske organizacije. U skladu s potrebom da se spomenuti manjak prebrodi, i broj visokih učilišta u RH je počeo rasti. Jedno od novoustrojenih, 2003. godine, je samostalna visokoškolska ustanova - Veleučilište Velika Gorica. Razlog zbog kojeg je ono za nas posebno zanimljivo je svrha njegova osnivanja. Naime, uz "uobičajeni" razlog da se osigura zadovoljavajuća kvaliteta i brojnost visokoobrazovanog kadra za hrvatsko gospodarstvo općenito, djelovanje i programi Veleučilišta su usmjereni osobito prema "kadrovima za tijela državne uprave, osobito MORH-a, MUP-a i DUZS-a", kako je izjavio dekan Ivan Toth.

Novi kolegiji u skladu s potrebama MO-a i OSRH-a

Uostalom, dovoljno je baciti pogled na sljedeće: pet stručnih studija na VVG-u su Održavanje računalnih sustava, Upravljanje u kriznim uvjetima, Održavanje motornih vozila, Održavanje zrakoplova i Očna optika. Sami nazivi studija (posebice prva četiri) pokazuju da je riječ o osposobljavanju za zanimanja koja su "uporabljiva" u sustavu MORH-a. Također, djelovanje ustanove je u potpunosti usklađeno sa Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju RH, a svjedodžbe VVG-a jednakovrijedne su i priznate kao i sve ostale diplome i svjedodžbe veleučilišta, visokih škola i sveučilišnih fakulteta koji djeluju u skladu sa zakonom u RH. Naravno, sve je i usklađeno s Bolonjskim procesom, što svjedodžbama donosi punopravnost i u europskom okruženju. U svim kolegijima djeluju sveučilišni profesori i stručni predavači (26 njih su bivši ili sadašnji djelatnici MORH-a). Nas je prije svega zanimala suradnja VVG-a i MORH-a. Veći broj djelatnika MORH-a i OSRH već sada studiraju na VVG-u a, dekan Toth istaknuo je i Sporazum o

nastavnoj i stručnoj suradnji koji su s MORH-om potpisali početkom 2006. godine. Prema njemu je predviđena suradnja u zajedničkoj provedbi integriranog modela civilno-vojne izobrazbe na studijima koje organizira Veleučilište, u razvoju novih nastavnih kolegija, novih usmjerenja i specijalizacija na VVG-u u skladu s obrazovnim potrebama MORH-a i OSRH te u uključivanju obrazovnih i

istraživačkih institucija te pripadnika MORH-a i OSRH u nastavni proces na VVG-u. Osim toga, Sporazumom je omogućeno i korištenje specijaliziranih laboratorija, praktika, radionica, remontnih zavoda, vježbališta i poligona kojima raspolaže MORH i OSRH za potrebe zajedničke provedbe nastavne i visokostručne djelatnosti. Studenti VVG-a već su u više navrata bili u posjetu ZTZ-u, kao i za povjedništvima za izobrazbu i obuku na Črnomercu i tamo obavili dio svoje praktične nastave.

Najkonkretniji subjekt dogovorene suradnje mogao bi biti realiziran uskoro: naime, VVG i MORH zajednički žele razviti dvogodišnji specijalistički studij pod nazivom "Upravljanje logističkim sustavima i procesima". Studij bi bio namijenjen časnicima Hrvatske vojske, a za njega je već izrađena studija izvodljivosti i nastavni program. Na VVG-u se nadaju da bi MORH, i uz eventualne korekcije, te "blagoslov" Ministarstva znanosti, uskoro mogao prihvatiti program. Glede aktualna dva studija Održavanja motornih vozila i Održavanje zrakoplova, zanimala nas je mogućnost njihove "uže specijalizacije" s obzirom na predstojeću modernizaciju OSRH. Dakle, mogu li se neki kolegiji u budućnosti npr. usmjeriti prema novim zrakoplovima i oklopnim vozilima koja će nabaviti OSRH? Odgovor je dao zamjenik direktora poslovanja VVG-a Alen Stranjik: "Jedna od naših misli-vodilja je i da budemo fleksibilni. Unutar kolegija se prilagođavamo novim potrebama, ne predajemo gradivo koje više nije aktualno. Ako postoji zahtjev većih ustanova poput MORH-a, mi im se možemo prilagoditi, kako bi dobili kadrove kakve trebaju". Opća ocjena suradnje VVG-a i MORH-a je da su zadovoljni ne samo s onim što su pružili MORH-u, nego i onim kako MORH surađuje s njima, a suradnja se može još samo intenzivirati. ■

Testiranje buduće opreme

AMERIČKA kopnena vojska (US Army) i američko ratno zrakoplovstvo (USAF) u zrakoplovnoj bazi Wright Peterson provode testiranje nove opreme za vojnika budućnosti. Cilj je testiranja prevladavanje komunikacijske rupe između pješaka i pripadnika zrakoplovstva koji sa zemlje usmjeravaju djelovanje zrakoplovstva. Riječ je o pripadnicima zrakoplovstva koji su na prvim crtama s pješacima, od njih dobivaju podatke te odlučuju na koji cilj usmjeriti djelovanje zrakoplovstva. Sve to obavljaju u rizičnim i stresnim uvjetima prve crte.

Kako bi obavili tu kompliciranu zadaću u združenom okruženju, moraju imati stalan i precizan nadzor nad taktičkom situacijom te brzu i preciznu komunikaciju za usmjeravanje djelovanja na protivničke ciljeve. Neispunjavanje tih uvjeta može lagano dovesti do tragičnih posljedica kao što su kolateralne ci-

vilne žrtve ili fratricid.

Za to se razvija nekoliko tehnologija, za usmjeravanje na izabrani cilj osmišljena je *Cursor on Target* tehnologija koja omogućava slanje digitalnih slika ciljeva i njihovih koordinata preko bežične mreže. Vojnici su opremljeni i nosivim računalima i baterijama smještenim u naprtnjaču. Razvijen je i FalconView, sustav za upravljanje informacijama koji omogućava vojnicima kopnene vojske da izravno šalju podatke o cilju sa svojeg osobnog računala na računalo pripadnika zrakoplovstva, a aplikacija automatski preuzima i atribute objekata kao što su označavanje svojih i protivničkih snaga, potencijalnih ciljeva i slično. Vojnici su isprobali i nove naočale s integriranim monitorom te primjenu tehnolo-

logije prepoznavanja govora kako bi se računalom moglo upravljati i bez ruku.

Pokusi su pokazali da primijenjene tehnologije znatno ubrzavaju poslove, navodi se da je posao od 15 minuta moguće obaviti u 90 sekundi. Dio aplikacija se nadzire samo glasom, podaci se s računala pješaka samo jednim klikom prebace na računalo zrakoplovca, a radno opterećenje svih znatno je smanjeno.

M. PETROVIĆ

EADS CASA isporučio prvi HC-144A

POTKRAJ siječnja ove godine španjolski dio EADS-a velikog europskog zrakoplovnog diva, EADS CASA, isporučio je američkoj obalnoj straži prvi srednji višenamjnski transportni avion HC-144A, a prelet aviona iz Španjolske u SAD je obavila američka posada. Prema planovima u prvoj fazi nabave u sklopu ICGS programa (Integrated Coast Guard Systems) Američka obalna straža je naručila tri aviona HC-144A, a prvi preuzeti trebao bi ući u operativnu uporabu do kraja ove godine. Prema planovima druge faze nabave u sklopu ICGS programa, američka obalna straža bi do 2017. mogla u svojoj floti imati dodatnih 36 aviona HC-144A.

Dvomotorni srednji transportni

avion je prema američkim specifikacijama posebno prilagođen inačica transportnog aviona EADS CASA 235/295. Američka obalna straža nove avione kani prije svega rabiti za zadaće traganja i spašavanja, brze medicinske evakuacije bolesnih i unesrećenih, u borbi protiv trgovine drogom, za različite zadaće ophod-

nje i nadzora iz zraka kako u civilne, tako i u vojne potrebe, te za klasični transport ljudstva i opreme. Svi avioni će biti opremljeni sa senzorskim paketom opreme, koji obuhvaća FLIR, TV kamere, te višesredni radarski sustav. Za upravljanje senzorskim sustavima u transportnom dijelu su instalirane dvije operatorske konzole.

Isporuka aviona HC-144A je drugi primjer

uspješne suradnje europskog EADS i američke obalne straže. Naime, u floti Američke obalne straže nalazi se i 66 helikoptera HH-65, koje je proizveo i isporučio EADS Eurocopter, koji su nedavno modernizirani na HH-65c konfiguraciju s novim Turbomecainim motorima.

I. SKENDEROVIĆ

Nizozemska kupuje robote

BRITANSKA tvrtka QinetiQ dostavila je tijekom prošle godine šest robota Talon nizozemskoj vojsci. Vrijednost ugovora je oko 600 000 funti, a to je i prva prodaja robota Talon nekom kupcu u Europi preko tvrtke QinetiQ. Inače, robot Talon je proizvod američke tvrtke Foster-Miller koja je u vlasništvu QinetiQa. Ugovor pokriva i isporuku rezervnih dijelova te izobrazbu osoblja.

Nizozemska će ih vojska rabiti u EOD zadaćama (Explosive Ordnance Disposal, odnosno uklanjanje/razoružavanje eksplozivnih naprava) u sklopu snaga raspoređenih u Afganistanu. Vojska je tražila robota kojeg može odmah nabaviti i rasporediti na teren. Provjerili su nekoliko robota dostupnih na tržištu i odlučili nabaviti Talona jer je riječ o pouzdanom, jeftinom i učinkovitom

robotu koji ima zavidno terensko iskustvo u EOD zadaćama, najviše u sklopu američke vojske. Predstavnici tvrtke navode kako je Talon dosad obavio više od 50 000 EOD zadaća što je rezultat vrijedan divljenja. Osim toga, svakako potvrđuje kako je Talon robot s izvrsnim rezultatima i iskustvom u zadaćama u stvarnom životu.

Talon je robusno, izdržljivo, lako gusjenično robotizirano vozilo pogodno za razne opasne poslove kao što su izviđanje, prikupljanje podataka na opasnom terenu, osiguranje, uklanjanje eksplozivnih napra-

QinetiQ

va, spašavanje na nepristupačnom terenu i slično. Može se kretati i vrlo teškim terenom, danju i noću, po svim vremenskim uvjetima. Može nositi razne vrste senzora pa se može brzo konfigurirati za razne vrste zadaća, ovisno o trenutačnim potrebama na terenu.

M. PETROVIĆ

Kina jača svoje strateške potencijale

KINESKO ratno zrakoplovstvo, odnosno njihova bombarderska komponenta, uskoro bi trebalo biti osnaženo novom inačicom bombardera te novim krstarećim projektilom, čime se kani postići mogućnost *stand-off* napada na strategijski važne ciljeve protivnika. Prema određenim izvorima, i javnosti dostupne fotografije, Kina privodi kraju program modernizacije postojećeg bombardera Xian H-6, koji se s jedne strane odnosi na integriranje nove avionike i pogonske skupine, te s

druge strane na integriranje novih oružnih sustava. To se prije svega odnosi na krstareći projektil velikog dometa DH-10.

Kineski bombarder Xian H-6 je licencno proizvedena kopija ruskog bom-

bardera Tupoljev Tu-16 Badger, i Kina je, svjesna njegove tehnološke zastarjelosti, zadnjih desetak godina vodila više pregovora s Rusijom oko nabave bombardera Tu-22M Backfire, međutim bez uspjeha. Stoga je Kina prije nekoliko godina odlučila

samostalno krenuti u program modernizacije H-6, i dosad je prema određenim izvorima proizveden najmanje jedan prototip koji nosi oznaku H-6K. Postojeća pogonska skupina koju su činili turbojet motori WP-8 zamijenjeni su derivatom motora D-30, kakav se primjerice ugrađuje na Iljušine Il-76.

Kineski krstareći projektil nove generacije DH-10 za navođenje u terminalnoj fazi leta, odnosno zahvat cilja rabi kineski razvijen elektrooptički sustav navođenja, odnosno za navođenje projektila kombinira se inercijalni i GPS sustav navođenja. Sama konfiguracija tijela projektila dosta podsjeća na američki projektil Tomahawk, a prema dostupnoj fotografiji na jedno krilo mogu se podvjesiti tri projektila DH-10. Zasad u javnosti nisu izneseni podaci o tome kani li kinesko ratno zrakoplovstvo uz klasične bojne glave u DH-10 ugrađivati i nuklearne bojne glave.

I. SKENDEROVIĆ

Nammo kupuje Talley

TIJEKOM prosinca prošle godine norveška tvrtka Nammo AS potpisala je s američkom tvrtkom Talley Defense Systems iz grada Mesa u saveznoj državi Arizoni ugovor kojim je okončan proces potpunog vlasničkog preuzimanja. Time je Nammo postao stopostotni vlasnik Talleyja od 1. siječnja 2007. Cijeli proces još mora proći odobrenje mjerodavnih regulatornih američkih agencija, ali tu se ne očekuju nikakvi problemi.

To preuzimanje nije ništa čudno ili neobično jer je proces restrukturiranja obrambenog industrijskog sektora odavno postao globalan. Osim toga, između te dvije tvrtke postoji bliska poslovna suradnja u posljed-

njih dvadeset i pet godina. Ta se suradnja najviše odnosila na zajednički razvoj, proizvodnju i marketing ručnih raketnih bacača (RRB).

Talley je proizvođač poznatog jednokratnog RRB-a M72 koji se u najnovijoj inačici opet uvodi u naoružanje američke vojske. Tvrtka proizvodi i teži i sposobniji RRB Mk153 SMAW za potrebe američkog morskog korpusa. Talley zapošljava 220 ljudi i u 2005. je ostvario ukupni promet od 62,6 milijuna USD. Nammo ima 1200 zaposlenika, a u 2005. su ostvarili ukupni promet od 240 milijuna USD. Oko 25% prodaje Nammo ostvaruje u Sjevernoj Americi pa je akvizicija tvrtke iz te regije normalan poslovni

Business Wire

potez. Norveška će tvrtka tako ojačati svoju poziciju na tom, najvećem i najbogatijem tržištu.

Talley će nastaviti poslovati kao samostalna podružnica Nammoa. Osim Talleyja Nammo ima podružnice još u Finskoj, Njemačkoj, Švedskoj i Švicarskoj.

M. PETROVIĆ

Porinuta posljednja pakistanska podmornica Agosta 90B

PNS HAMZA, posljednja od tri podmornice tipa Agosta 90B koje je pakistanska mornarica naručila od francuske brodograđevne tvrtke DCN, porinuta je u Karachiju. Porinućе podmornice je obilježilo završetak konstrukcijske faze programa gradnje nove klase podmornica.

Glavne značajke klase podmornica Khalid su površinska istisnina 1570 tona, a podvodna istisnina kreće se u rasponu od 1760 tona do 1960 tona kada podmornica plovi sa zračno-neovisnim pogonom. Duljine 76 metara, vanjskog promjera 6,80 metra, a unutarnjeg 5,40 metra te gaza u površinskom stanju od 5 metara moguće je postići najveću dubinu ronjenja 350 metara. Doplov

podmornice iznosi 10.000 nautičkih milja uz autonomiju od 68 dana. Najveća podvodna brzina iznosi 20,5 čv dok je površinska brzina 12 čvorova. Pri uporabi zračno-neovisnog pogona podmornica ima mogućnost postiza-

nja brzina do 10,5 čvorova. Opremljene su s četiri torpedne cijevi, te sa 16 komora za ukrcaj teških torpeda F17 Mod 2 ili/i protubrodskih projektila SM 39 Exocet. Prije službenog ulaska u operativnu službu podmornica će proći čitav program primopredajnih ispitivanja i testiranja na probnoj plovidbi.

Ugovor potpisan 1994. između pakistanske mornarice i tvrtke DCN sadržavao je, uz isporuku triju konvencionalnih podmornica srednje veličine, i obavezan transfer tehnologije. Prva podmornica, PNS Khalid izgrađena je

u DCN-ovom brodogradilištu Cherbourg te se nalazi u aktivnoj službi od 1999. Ulazak druge podmornice, PNS Saad, u operativnu službu svečano je označen 2003. a sekcije trupa podmornice koje su izgrađene u francuskoj zavarene su u brodogradilištu Karachi.

PNS Hamza građena je gotovo na identičan način kao i druga podmornica u klasi, no gotovo svi dijelovi sekcija bili su izrađeni u Karachiju te je jedina u klasi koja trenutno ima MESMA zračno-neovisni pogon. Očekuje se kako će prve dvije podmornice, zračno-neovisni pogon dobiti prilikom sljedećeg velikog remonta.

M. PTIĆ GRŽELJ

Završena pramčana sekcija drugog razarača Type 45

PRAMČANA sekcija drugog Type 45 razarača britanske ratne mornarice, HMS Dauntless, izvezena je iz hale tvrtke VT Shipbuilding u vojnoj bazi Portsmouth gdje je pripremljena za daljnji transport prema Škotskoj. Gotovo 1000 tona teška sekcija krenula je na četverodnevni put preko kanala La Manche te Irskog mora do brodogradilišta Govan u vlasništvu glavnog izvođača radova, tvrtke BAE Systems Naval Ships. Pramčani pik HMS Dauntless pažljivo je odtegljen pomoću konvejera traktorskog tipa na teglenicu VT Woolston usidrenu tik uz brodograđevnu halu. Nakon dolaska, druga pramčana sekcija novog razarača iskrcana je s teglenice i premještena radi spajanja s preostalim dijelom trupa.

Osnovna namjena ove klase razarača je protuzračna obrana flote te su opremljeni protuzračnim raketnim sustavom Principal Anti-Air Missile System (PAAMS) koji je sposoban oboriti i protubrodске vođene projekte koji lete nadzvučnim brzinama. Protuzračni raketni sustav PAAMS rabi projekte Aster 15/30 koji se okomito lansiraju iz lansera DCN Sylver A50. Razarači Type 45 nosit

će ukupno 48 PZO projektila. Uz njih naoružanje će činiti i osam protubrodskih vođenih projektila Storm Shadow, top Vickers Mk 8 kalibra 114 mm i dva topa DS30B Oerlikon kalibra 30 mm.

Standardna istisnina razarača je 5800 tona a puna 7200 t. Duljina preko svega im je 151 m, širina 20 m i gaz 4,8 m. Najveća brzina je 29 čvorova dok je doplov 7000 nautičkih milja pri brzini krstarenja od 18 čvorova. Pogonski sustav je kombinirani paralelni s dizelskim motorima, plinskim turbinama i elektromotorima (CODLAG).

Gradnja strukture pramčanog pika, duljine 50 metara i visine 14 metara, trajala je oko 20 mjeseci te je opremljena kabinama i drugim operacijskim odjeljcima na daleko većoj razini nego ista takva sekcija prvoga broda HMS Daring. Prema izjavi voditelja projekta znatno je smanjen broj radnih sati potrebnih za gradnju takve sekcije dok je za isto vrijeme opremanja razina ugrađene opreme daleko veća, a sve su uštede nastale kao rezultat razvoja i sazrijevanja samog projekta. Prema sadašnjim pokazateljima, na zadnjoj, šestoj novo-

gradnji se očekuje smanjenje radnih sati potrebnih za gradnju jedne sekcije za 30% u odnosu na prvu sekciju. U skladu s rasporedom, porinuću HMS Dauntless je predviđeno za početak 2007. godine.

Trenutačno se u tvrtki VT Shipbuilding istodobno grade pramčane sekcije za treći i četvrti razarač u klasi, a odlaskom pramčanog pika HMS Dauntless, počelo je rezanje limova za gradnju pramca petog razarača HMS Defender. Prema predviđenim rokovima, peta pramčana sekcija trebala bi napustiti VT Shipbuilding u veljači 2008. te krenuti na spajanje s ostalim dijelom broda u brodogradilište Govan. Uz navedeno, u halama vojne baze u Portsmouthu također se grade sekcije dimnjaka i jarbola za HMS Dauntless.

M. PTIĆ GRŽELJ

AW 119 Ke

NA NEDAVNO održanom sajmu zrakoplovne tehnike, Heli-Expo 2007, tvrtka AgustaWestland predstavila je svoj novi helikopter AW 119 Ke - Koala Enhanced. Javnosti predstavljen helikopter je u biti evolucijski nasljednik helikoptera AW 119 Koala, u odnosu na kojeg su primijenjena brojna poboljšanja i u konačnoj formi uobličena u novu inačicu helikoptera.

Kao jednu od temeljnih odlika novog helikoptera tvrtka AgustaWestland navodi kako AW 119 Ke ima poboljšani odnos "korisni" teret/dolet, odnosno helikopteru je povećana maksimalna težina na polijetanju za 2850 kg, te navodi kako s tim performansama u toj kategoriji jednomotornih helikoptera premašuju druge tipove helikoptera. To prije svega AW 119 Ke može zahvaliti svom turbvratilnom motoru Pratt & Whitney, jakosti 1002 KS, te novom dizajnu krakova glavnog rotora, čime su ukupne performanse nove Koale znatno poboljšane, pogotovo s obzirom na režim rada u *hot and high* uvjetima, te u uvjetima maksimalne opterećenosti transportnog prostora. Također, u odnosu na svoje konkurente u toj klasi helikoptera nova

Koala je osjetno brža letjelica, s istodobno znatno nižim operativnim troškovima.

Zahvaljujući tim svojim odlikama, tvrtka AgustaWestland smatra kako je nova Koala vrlo dobro iskoristiva za zbilja širok spektar zadaća, i to od VIP transporta, do hitnog medicinskog transporta bolesnih i nesrećenih, sudjelovanja u protupožarnoj borbi, a vrlo je iskoristiv i za najrazličitije zadaće nadzora iz zraka. U klasičnoj putničkoj konfiguraciji transportnog prostora može se smjestiti do sedam osoba, a zahvaljujući prostranosti svoje unutrašnjosti u transportnom dijelu se može smjestiti najraznovrsnija senzorska, oprema čime je Koala iskoristiva za razne redarstvene i vojne namjene.

I. SKENDEROVIĆ

Američki pristup terorizmu

— Božo VUKASOVIĆ —

S vremenom je Pentagon napustio koncepciju sposobnosti vođenja dva istodobna veća sukoba (Major Theater War-MTW) s dostatnim resursima za njihovo održavanje uključujući i mogućnost okupacije glavnih gradova dva agresora i mijenjanja njihovih režima. Prevladalo je mišljenje da takva vojna strategija više odgovora vremenu posthladnoratovskog doba, dok sadašnji izazovi traže nove odgovore. Slijedom toga, transformacija američke vojske usmjerena je na postizanje šest postavljenih ciljeva: a) zaštita američkog teritorija i baza u inozemstvu; b) održanje vojne moći dostatne za eventualna preookeanska ratišta; c) mogućnost dostatnog kažnjavanja neprijatelja; d) zaštita informatičke mreže

od potencijalnog napada; e) uporaba informatičke tehnologije za uspješno djelovanje američkih združenih zapovjedništava; f) zaštita svemirskih kapaciteta od mogućeg neprijateljskog napada.

Drugi prioritet je zaštita ljudi od budućih terorističkih napada, koju bi trebao osiguravati prikladan, pojačan sustav unutarnje sigurnosti.

Neposredno nakon terorističkih napada američka vlada rasporedila je danonoćno na sve zračne luke oko osam tisuća pripadnika Nacionalne garde, angažirala patrolne čamce i letjelice Obalne straže za nadzor luka, pojačala osiguranje u putničkim zrakoplovima. Bio je to prvi odgovor na nenadane napade. Odmah potom, odobrena su znatna sredstva za poboljšanje cjelokupnog

sustava unutarnje sigurnosti u materijalnom i kadrovskom pogledu.

Osnovan je Ured za unutarnju sigurnost koji surađuje sa svim savezanim agencijama, državnim i lokalnim vladama te privatnim sektorom u izradi nacionalne strategije za jačanje unutarnje sigurnosti. Njegov direktor, odgovara izravno i jedino predsjedniku Bushu. Usvojen je i novi antiteroristički zakon koji ovlaštenim službenim osobama daje veća ovlaštenja u borbi protiv terorizma. Program "Nagrada za pravdu" predviđa nagradu i do pet milijuna dolara za relevantne informacije koje će omogućiti hvatanje terorista ili spriječiti teroristički napad. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr

NATO | OTAN

Jedan od alata širenja NATO-saveza, jedan od najjačih simbola novog, posthladnoratovskog opredjeljenja Saveza, bilo je lansiranje programa poznatog pod nazivom Partnerstvo za mir. Brzina promjena koja se odvijala na europskom tlu u trenutku urušavanja bipolarne podjele svijeta, donosila je nove sigurnosne izazove, kojima je trebalo odgovoriti novim partnerstvima, jer, napokon, nove ugroze ne biraju samo određene zemlje

Pripremio Dražen JONJIĆ

Partnerstvo za mir - pružena ruka suradnje

Bilo je to u doba kada su zemlje bivšeg istočnog bloka pokazivale interes priključenja Sjevernoatlantskom savezu. Savez je trebao iznaći mogućnosti svojevrstnog otvaranja, vrlo konkretnog odgovora zemljama dojučerašnjim protivnicima.

Kako bi se mogao sagraditi most prema Istoku, bilo je potrebno izraditi promjene u stratejskim konceptima. Vođe zemalja članica su na samitu u Londonu 1990. godine lansirale politiku "pružanja ruke prijateljstva", predlaganjem okvira suradnje svim državama Srednje i Istočne Europe.

Konkretiziranje novoga okvira za suradnju dogodio se 1991. godine kada je utemeljeno Sjevernoatlantsko vijeće za suradnju (NACC), koje

je naknadno preimenovano u Euroatlantsko partnersko vijeće. To vijeće je ubrzo postalo glavni forum za konsultacije i suradnju između članica Saveza i zemalja partnera.

Na stratejskoj razini novi okvir, nova filozofija Sjevernoatlantskog saveza sublimirana je u Strategijskom konceptu 91.

Novi okvir suradnje

Pojavio se novi, politički okvir za postizanje ciljeva NATO-a. Događao se pomak Saveza s isključivo obrambenim zadaćama prema gospodarskim, društvenim i ekološkim pitanjima kao sredstvima produbljivanja stabilnosti i sigurnosti u cijelom euroatlantskom prostoru. Dijalog i suradnja postaju ključne riječi sadržane i u temeljnim zadaćama

Saveza. Oni postaju temeljna sredstva u pristupu rješavanja problema.

U vremenu novih izazova ključni ciljevi Saveza postali su smanjivanje rizika od sukoba svih vrsta, odgovori na krizna stanja koja utječu na sigurnost saveznika, te produbljivanje razumijevanja i učvršćivanje povjerenja u Europi koristeći se partnerstvom u rješavanju zajedničkih sigurnosnih pitanja. Suradnja unutar Sjevernoatlantskog vijeća za suradnju ipak je bila fokusirana na multilateralni politički dijalog. Bilo je potrebno prilagoditi oblike suradnje za svaku zemlju partnera pojedinačno, poštujući njihova postignuća, ali i njihove specifičnosti. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr

Zrakoplovi za specijalne zadaće

Ključan element uspjeha izvođenja specijalnih operacija je neprimijećen ulazak na područje djelovanja, primjena logistička potpora ubačenim snagama, bliska vatrena potpora i, na kraju, uspješno izvlačenje snaga. Neuspjeh u samo jednom od tih segmenata vjerojatno će dovesti i do neuspjeha cijele operacije

Pripremio Siniša RADAKOVIĆ

Ono po čemu se snage za specijalna djelovanja najviše razlikuju od "običnih" postrojbi je njihova mogućnost uspješnog izvođenja manjih operacija na teškim terenima i klimatskim uvjetima. Uz to tijekom svog djelovanja moraju se suočiti s brojnijim i dobro naoružanim protivnikom.

Bell Boeing V-22 Osprey tilt-rotor transportni avion vjerojatno neće nikada zavladatai tržištem, ali u svakom slučaju predstavlja zrakoplov s najnaprednijom tehnologijom koja je idealna za uporabu u specijalnim operacijama. Velikoserijska proizvodnja Ospreya počela je u rujnu 2005. uz planove za postupno povećanje proizvodnje s jedanaest u proračunskoj godini 2006. na vjerojatnih 48 u proračunskoj godini 2012.

Trenutačni planovi predviđaju isporuku 360 MV-22 američkom marinskom korpusu, 50 CV-22 zapovjedništvu specijalnih snaga i 48 MV-22 američkoj ratnoj mornarici. Proračun za 2007. predviđa kupnju

14 MV-22 i dva CV-22. Proizvođač navodi pojedinačnu cijenu za MV-22 od 69,9 milijuna američkih dolara, a za CV-22 89,1 milijun američkih dolara.

I proizvođač i kupci se nadaju da će tijekom proizvodnje cijena V-22 padati, usporedno s povećanjem narudžbi. Najveći pad cijene očekuje se od proračunske godine 2008. do 2012. kad bi se trebalo naručiti čak 185 aviona (159 MV-22 i 26 CV-22). Potpisivanje ugovora je predviđeno za sredinu 2007. a proizvođač najavljuje mogućnost pada cijene do 2010. na "samo" 58 milijuna za MV-22.

Prvi od deset prototipova V-22 poletio je 1989., a prvi pretprodukcijski MV-22, namijenjen američkom marinskom korpusu, poletio je deset godina kasnije. Program razvoja prošao je brojne probleme, uključujući dva pada i jedno tvrdo slijetanje 2000. godine. Najozbiljnija nesreća jednog MV-22 dogodila se u travnju 2000. Osim pogibije 19 ljudi

nesreća je ostala zapamćena i jer joj je uzrok bila koncepcija tilt-rotora. Do nesreće je došlo kad je pilot, želeći zadržati mjesto u formaciji, preveo avion u poniranje s 250 % većom dopuštenom brzinom spuštanja. U kombinaciji s naletima vjetra jakosti 5-10 m/s stvorio se *vortex ring*. Jedan je rotor izgubio uzgon uzrokujući nekontrolirano rotiranje cijelog aviona (više o toj nesreći o V-22 Ospreyu možete pročitati u Hrvatskom vojniku broj 55). Izravna posljedica te nesreće bila je ograničenje brzine spuštanja Ospreya na 267 m/minuti, a sve su avione opremili sustavom za rano dojavljivanje mogućnosti pojave *vortex ringa*. U slučaju da sustav dojavi mogućnost njegove pojave posada mora ubrzati i obustaviti slijetanje na najmanje dvije sekunde prebacivanjem motora iz okomitog u horizontalni položaj. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr

Razvoj mlaznih aviona 1937.-1950.

Martin B-57 Canberra

B-57 Canberra nije bio tek puka kopija svog britanskog originala već laki bombarder (danas bi ga označili kao jurišnik) koji je uglavnom dobro služio svojoj svrsi. Uz to postao je i osnova za neke izvidničke avione čije je djelovanje i danas obavljeno velom tajne

— Domagoj MIČIĆ —

Kad je 25. lipnja 1950. počeo rat na korejskom poluotoku, američko je ratno zrakoplovstvo zaključilo da u svom arsenalu nema moderan mlazni laki (taktički) bombarder već mora rabiti Douglasov B-26 Invaders (originalne oznake A-26) iz II. svjetskog rata. Kako bi popunili prazninu, američko je ratno zrakoplovstvo već 16. rujna iste godine objavilo zahtjev za taktičkim bombarderom s mlaznim motorima. Jedan od važnijih zahtjeva bila je maksimalna brzina od 1020 km/h i plafon leta od čak 12 190 metara. Borbeni dolet novog bombardera trebao je biti 1850 kilometara. Uporaba najsuvremenijih radarskih ciljničkih sustava trebala mu je omogućiti djelovanje po noći i u svim vremenskim uvjetima. Uz to potencijalni su proizvođači trebali razviti i izvidničku inačicu. Zbog hitnosti uvođenja novog bombardera u operativnu uporabu je-

dan od zahtjeva je bio da se cijeli projekt mora oslanjati na već razvijeni avion koji bi se samo prilagodio novoj ulozi.

Unatoč tako teškim zahtjevima na natječaj se javilo više tvrtki. Tako je tvrtka Martin ponudila svoj XB-51 (koji je još bio u fazi razvoja), a North American svoje B-45 Tornado i AJ Savage. Zbog specifičnosti zahtjeva i hitnosti, na natječaj su se mogle javiti i strane tvrtke. Tu su mogućnost iskoristile tvrtke Avro Canada (prijavila je svoj CF-100 Canuck) i English Electric koja je ponudila tada najbolji laki bombarder Canberru.

AJ Savage i B-45 odbačeni su na samom početku odabira jer su imali, po mišljenju američkog ratnog zrakoplovstva, zastarjeli dizajn i ograničene mogućnosti razvoja. CF-100 je bio premali i nije imao dovoljan dolet. Mogućnosti XB-51 su obećavale (osobito njegova maksimalna

brzina) ali je imao slabu pokretljivost, premali unutrašnji prostor za bombe, te ograničeni dolet.

Za razliku od američkih i kanadskog prijedloga britanski se pokazao znatno boljim. Tako je 21. veljače 1951. jedna Canberra B.2 obavila prvi neprekinuti let jednog mlaznog aviona iznad Atlantika. Već 26. veljače Canberra je proglašena pobjednicom natječaja. Kako u tom trenutku niti jedan američki proizvođač borbenih aviona nije imao adekvatan projekt, američko je ratno zrakoplovstvo moralo učiniti presedan i kupiti licencu za proizvodnju Canberre. O kakvom se presedanu radilo najbolje govori podatak da su takav potez američke oružane snage zadnji put napravile tijekom I. svjetskog rata kad su kupile de Havillandov DH-4. ■

*Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr*

Suvremeni europski terorizam (III)

Irska republikanska armija - **IRA**

Radikalno krilo Irske republikanske armije, poznato kao Provizorna IRA, 1969. godine pokrenulo je kampanju terorističkih napada na simbole britanske vlasti i protestantske skupine diljem Sjeverne Irske. Sredinom sedamdesetih godina njezine su se aktivnosti proširile i na Veliku Britaniju te je IRA postala jedna od najsnažnijih i najopasnijih terorističkih skupina u svijetu. Nakon tri i pol desetljeća borbe, skupina je 2005. godine objavila svršetak terorističke kampanje

— Hrvoje BARBERIĆ —

IRA je uživala razmjerno veliku potporu među sjevernoirskim katolicima

Irska republikanska armija (*Irish Republican Army* - IRA) je paravojna skupina sjevernoirskih katolika osnovana još 1919. godine s ciljem odvajanja Irske od britanske krune. Nakon stjecanja neovisnosti Republike Irske, politički i vojni cilj organizacije premješten je na ujedinjenje Sjeverne Irske s Republikom Irskom. IRA je 1955. godine počela kampanju manjih terorističkih napada na britansku vlast koji su iščezli do 1962. godine. Od sredine šezdesetih godina fragilna politička stabilnost Sjeverne Irske počela se urušavati. Katoličko stanovništvo se politički organiziralo tražeći veći udio u vlasti te je uličnim marševima po sjevernoirskim gradovima manifestiralo nezadovoljstvo svojim političkim položajem. Nakon velikog vala uličnog nasilja, u kolovozu 1969., radi održavanja reda, u Sjevernoj Irskoj su raspoređene britanske vojne postrojbe. Iako je prisutnost britanske vojske spriječila ulič-

ne sukobe između unionista i republikanaca, konflikt se nastavio bombaškim akcijama i atentatima.

Godine uličnog nasilja

Krajem šezdesetih godina IRA se podijelila na umjereno i na radikalno krilo, tzv. Provizornu IRA-u (*Provisional IRA* ili PIRA) koja je 1969. nastavila terorističke akcije te koja se kolokvijalno identificira za cjelokupnu organizaciju. Tijekom

prve dvije godine aktivnosti IRA je bila razmjerno slabo naoružana te se oslanjala na naoružanje iz pedesetih godina, da bi početkom sedamdesetih počela dobivati suvremeno oružje, prvenstveno od irskih simpatizera iz Sjedinjenih Država te iz Libije. Uz IRA-u je postojala i Irska narodnooslobodilačka vojska (*Irish National Liberation Army* - INLA) te još nekoliko manjih skupina, od kojih su neke nastale tijekom devedesetih novim odvajanjem od IRA-e. Osim terorističkih skupina sjevernoirskih katolika i protestantsko stanovništvo je imalo svoje naoružane skupine pa je tako 1966. godine ponovno oformljena najveća unionistička skupina Ulsterske dobrovoljačke snage (*Ulster volunteer force* - UVF). Prvu veliku akciju UVF je izveo u prosincu 1971. podmetanjem bombe u belfastskom baru McGurk u kojem je poginulo petnaest ljudi.

Sedamdesetih godina u Sjevernoj

Irskoj je u sukobima između dvije zajednice u prosjeku godišnje ginulo tri stotine ljudi, a najteža godina sjevernoirskog sukoba bila je 1972. kada je ubijeno čak 467 ljudi, od čega 321 civil. Te godine dana 30. siječnja dogodio se najpoznatiji incident cijelog sjevernoirskog sukoba, kada su u Londonderryju britanski padobranc ubili trinaest nenaoružanih katoličkih demonstranata i ranili više od stotinu i pedeset ljudi. Događaj je kasnije postao poznat kao „krvava nedjelja“, a glavni akteri i točne okolnosti koje su dovele do otvaranja vatre na demonstrante i danas su predmet istrage britanskog pravosuđa.

Napadi na tlu Velike Britanije

Između 1974. i 1976. godine IRA-ini militanti su ubili 91 protestantskog civila. Tijekom prve polo-

■ Pokop Bobbyja Sandsa, jednog od pripadnika IRA-e koji je umro od posljedica štrajka glađu u belfastskom zatvoru Maze te postao svojevrsna ikona sjevernoirskih katolika

vice sedamdesetih godina izbjegnuti su veći teroristički napadi IRA-e i moguće žrtve samo zahvaljujući informatorima ubačenim unutar skupine koji su bili povezani s britanskim snagama sigurnosti. Iako je težište terorističke aktivnosti IRA-e bilo fokusirano na Sjevernu Irsku, početkom sedamdesetih godina je njezina djelatnost djelomično prebačena na područje Velike Britanije. Vodstvo organizacije je smatralo da će na taj način smanjiti pritisak britanskih snaga sigurnosti na Belfast i Derry te istodobno ljudskim žrtvama britansku javnost prisiliti na političke ustupke. Tako je radikalno krilo IRA-e izvelo više napada na području Velike Britanije, među kojima se ističu krvavi bombaški napadi na pubove *Tavern in the Town* i *Mulberry Bush* u Birminghamu u Engleskoj u studenom 1974. u kojima je ubijena dvadeset i jedna osoba. Glavni operativac IRA-e za područje Velike Britanije je bio bivši padobranac Brian Keenan, koji je tijekom 1973. izveo više napada na britanske vojne ciljeve.

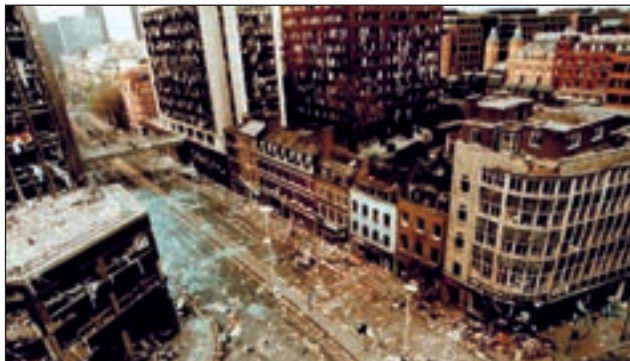
Vjerojatno dvije najpoznatije terorističke akcije IRA-e su ubojstvo britanskog Lorda Mountbattena 1979. godine i bombaški napad na hotel u Brightonu 1984. godine u kojem se održavala konvencija Konzervativne stranke. Mountbatten je ubijen s još troje ljudi prilikom ljetovanja u Republici Irskoj, a stradao je od bombe podmetnute u čamac. S njegovim je ubojstvom vremenski koincidiralo i ubojstvo iz zasjede osamnaest britanskih vojnika u Sjevernoj Irskoj. U drugoj ambicioznoj akciji IRA-e, napadu na brightonski hotel, poginulo je petoro ljudi među kojima i dvojica konzervativnih zastupnika Parlamenta, a smrt je zamalo izbjegla tadašnja premijerka Margaret Thatcher.

Početkom osamdesetih IRA je pojačano radila na pridobivanju simpatija međunarodne javnosti. U tom smislu pažnju svjetskih medija privukao je štrajk glađu IRA-inih zatvorenika do smrti u belfastskom

zatvoru Maze. Jedan od zatvorenika bio je i Bobby Sands koji je unatoč tome u travnju 1980. bio izabran i u Parlament, da bi potom u rujnu iste godine zajedno s deset drugih zatvorenika umro. Politički uspjeh štrajka te Sandsov izbor doveli su do pojačanog političkog angažmana IRA-e preko svog političkog krila Sinn Feina koje je na izborima početkom osamdesetih dobivalo četrdesetak posto glasova.

Mirovni proces devedesetih

Između kolovoza 1985. i rujna 1986. IRA je primila velike količine oružja iz Libije, što je omogućilo niz novih akcija u ruralnim područjima Sjeverne Irske kojima su se nastojale izvući britanske snage sigurnosti iz urbanih sredina. U jednom od takvih napada izvedenom u gradiću Loughall 1987. poginulo je osam pripadnika IRA-e, što je najveći pojedinačni gubitak u akciji. Iako je tijekom osamdesetih IRA bi-

■ Eksplozija bombe koju je podmetnula IRA u Londonu, u travnju 1993.

la aktivna u napadima na britanske ciljeve, istodobno je rastao i teror unionističkih skupina te su one 1991. prvi put počinile više ubojstva od IRA-e.

Početak devedesetih godina su u Sjevernoj Irskoj obilježili intenzivni pokušaji pokretanja mirovnog procesa. U znak dobre volje u kolovozu 1994. IRA je nakon 25 godina borbe objavila prestanak vojnih operacija, a u listopadu iste godine potez IRA-e slijedile su i paravojne protestske jedinice. U prosincu 1994. britanska je vlada otvorila pregovore sa Sinn Feinom te su u lipnju 1996. u Belfastu počeli pregovori između predstavnika republikanskih i unio-

■ Ophodnje britanske vojske bile su sjevernoirska svakodnevica

nističkih stranaka, koji su bili isprekidani novim valom bombaških napada. IRA je prekid vatre okončala u veljači 1996. detoniranjem kamiona bombe u londonskom poslovnom središtu *Cannary Wharf*, a u lipnju iste godine i sličnom akcijom u Manchesteru. No, najteži teroristički napad IRA-e uopće od početka sjevernoirskog sukoba dogodio se u kolovozu 1998. podmetanjem bombe u gradiću Omagh u kojemu je ubijeno dvadeset i devet ljudi, uključujući i devetero djece. Odgovornost za taj teroristički napad preuzela je frakcija Provizorne IRA-e, tzv. „Prava“ IRA.

Kruna sjevernoirskog mirovnog procesa je tzv. Sporazum na Veliki petak, sklopljen u travnju 1998., koji su potpisali predstavnici najvažnijih republikanskih i unionističkih stranaka, no bez sudjelovanja Sinn Feina. U listopadu 2001. IRA je pristala uništiti svoje pričuve oružja te je pod međunarodnim

pritisak izdala neuobičajeno priopćenje kojim se ispričava civilnim žrtvama svojih napada. Prema neovisnom istraživanju, IRA je od kraja šezdesetih godina do kraja 2001. bila odgovorna za 1821 ubojstvo, što je nešto manje od pedeset posto žrtava sjevernoirskog sukoba. Od tog je 621 civilna žrtva, a poginulo je i nešto manje od tri stotine pripadnika IRA-e. Važan korak ka svršetku sjevernoirskog konflikta nastupio je u kolovozu 2005. objavom IRA-e da prestaje s oružanom kampanjom protiv britanskih vlasti. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

“Stvaranje hrvatske države i Domovinski rat”, Školska knjiga, Hrvatski institut za povijest, Zagreb, 2006.

Ovu knjigu možemo povezati s naslovom koji smo predstavili u prošlom broju našeg časopisa po tome što se tematski nastavljaju jedna na drugu, a i objavljene su u istoj nakladničkoj cjelini “Biblioteka XX. stoljeće”. U njoj se nalaze tekstovi većinom nastali u sklopu projekta “Stvaranje Republike Hrvatske i Domovinski rat (1991.-1995.-1998.)”, koji je pokrenut 2002. godine u Hrvatskom institutu za povijest, a novčano ga je potpomoglo Ministarstvo znanosti, tehnologije i športa. Autori tekstova su, prema redu zastupljenim u knjizi, Zdenko Radelić, Davor Marijan, Nikica Barić i Albert Bing, djelatnici Instituta, te vanjski suradnik Dražen Živić, demograf iz Instituta “Ivo Pilar”, koji su ovom knjigom uobličili svoja višegodišnja istraživanja i zaključili projekt koji će se pod novim imenom u djelomično promijenjenom kadrovskom sastavu nastaviti i u idućem razdoblju. Teme su posložene prema kronološkom redu i tematskoj logici, a takvim su redoslijedom navedeni i autori na koranicima knjige. Kao što je vidljivo iz kazala sadržaja, pokrivena je povijest Hrvatske od 1945. do 1991. godine i Domovinski rat od 1991. do 1995. godine, pregledom vojnih događaja, vanjske politike, stanja na području pod agresijom Srbije, Crne Gore i JNA i pobune hrvatskih Srba te prikaza demografskih promjena i ljudskih gubitaka Hrvatske do kraja XX. stoljeća.

Mirela MENGES

FILMOTEKA

Pisma s Iwo Jime (140 min)

/ Zastave naših očeva (132 min) - kino

- američki ratni
- distributer: INTERCOM ISSA
- redatelj: Clint Eastwood

U zadnje vrijeme Clint Eastwood hoda svijetom i promovira svoja dva (zasad) posljednja filma o odlučujućem boju između Amerikanaca i Japanaca u II. svjetskom ratu na Pacifiku. Jedan tjeđan je u Berlinu, drugi na dodjeli Oscara, a ne bih se čudio da je već i na snimanju novog *Prljavog Harija*, što je najavljeno za ovu godinu. Čovjek ima 76 godina, a energije poput dječarca - kapa dolje, Clinte!

Pisma s Iwo Jime prate sudbinu japanskih branitelja otoka. Oni su svi pripremljeni na to da neće živi otići s Iwo Jime i da će svoje živote časno položiti za cara i Japan, a ako netko misli drukčije - ne piše mu se dobro. Posebna Eastwoodova pažnja posvećena je sudbinama zapovjednika obrane, generala Tadamichija Kuribayashija i jednog običnog vojnika, koji samo mašta o tome kako će se vratiti kući. Američki napadači prikazani su samo preko mušice ciljnika. S druge strane, *Zastave naših očeva* prate sudbinu trojice preživjelih “podizača” zastave. Budući da rat još nije gotov, američka vlada ih vodi po cijeloj Americi kako bi pomoću njihove popularnosti prodala što više obveznica za nastavak rata. U *Pismima* radnja gotovo cijelog filma događa se u pećinama ispod zemlje, tako da se puno više akcije vidi u *Zastavama*, gdje su marinci ipak cijeli film na “otvorenom”. *Zastave* su, ako ne bolji, nama zapadnjacima svakako znatno razumljiviji film. To je tipični Eastwood-redatelj kakvog smo navikli gledati u većini njegovih filmova, dok nam *Pismima* pokušava približiti dalekoistočnu filozofiju časti i odanosti kakva ne postoji u našem poimanju svijeta.

Leon RIZMAUL

19. veljače - 26. ožujka 1945. Bitka za Iwo Jimu

Iwo Jima je otočić u arhipelagu vulkanskog otočja u zapadnom Pacifiku. Inače beznačajan, postao je strateški važan nakon što su 1944. Amerikanci osvojili Guam i Saipan u ratu s Japanom. Naime, Iwo Jima je imao tri

zračne luke pomoću kojih bi, ako ih osvoje, Amerikanci imali na dometu japanske gradove. Invazija američkih marinaca na plaže južnog dijela otoka počela je 19. veljače 1945., a do večeri ih se iskrcalo 30 tisuća. Napredovali su vrlo sporo zbog žestokog otpora Japanaca, a vulkanski pepeo na površini otoka i mnogobrojne pećine znatno su otežali slamanje otpora. Svjesni strateške važnosti Iwo Jime, Japanci su se vrlo dobro utvrdili na otoku. Očekivali su invaziju punih osam mjeseci, a za povjednik Kuribayashi bio je odlučan braniti otok do posljednjeg čovjeka. Istodobno su japanske specijalne zračne snage, kamikaze, napadale američke ratne brodove u blizini otoka. Nakon četiri dana Amerikanci su uspjeli zauzeti greben na planini Suribachi, najvišu i strateški najvažniju točku. Fotografija za koju je novinar AP-a Joseph Rosenthal dobio Pulitzerovu nagradu postala je jedna od najpoznatijih vojnih snimki svih vremena. Na njoj američki vojnici postavljaju zastavu kako bi ohrabрили svoje suborce u daljnjem osvajanju otoka. Iako se smatra da je Iwo Jima osvojen 26. ožujka, akcije čišćenja nastavljene su sve do kraja svibnja. Gotovo svi branitelji otoka, njih 22 tisuće, su poginuli, a Amerikanci su, uz velike žrtve, stekli nadzor nad gotovo cijelim zapadnim Pacifikom.

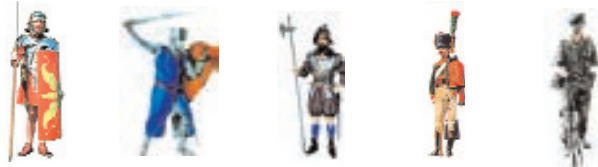
Leon RIZMAUL

DUHOVNOST

Božja psihoterapija

U današnjem opterećujućem načinu života sve se bolje prodaju razni antistresni programi kao terapija za čovjekov duh i dušu, izložene brojnim vanjskim i unutarnjim patološkim utjecajima. Među raznim lijekovima u bogatoj tržišnoj ponudi ipak su tradicionalno najtraženija dva “preparata” - ispovijed i psihoterapija. No, na ispovijed mogu ići samo vjernici, a na psihoterapiju svi, pa i vjernici. Psihoterapija služi za rješavanje psihičkih poremećaja (prvenstveno neurotskog karaktera), a ispovijed je sveti sakrament namijenjen vjernicima za pomirenje s Bogom, samim sobom i svim ljudima. Ipak, sve češće se čuje, i to se “znanstveno” obrazlaže, da psihoterapija može potpuno zamijeniti ispovijed. Na žalost, većina “pacijenata” ne zna da to uglavnom tvrde pseudoučeni laici i površni psihoterapeuti, koji time pretenciozno sebe stavljaju u poziciju Boga, ili se barem žele prikazati kao oni koji mogu sve riješiti. Nedavno je o toj temi održao stručno predavanje ravnatelj Psihijatrijske bolnice Vrapče te se na kraju zapitao nije li možda riječ o “determiniranoj nedeterminiranosti” takozvanih modernista, koji žele istisnuti Boga gdje god je to moguće. Ipak, glad čovjeka za Bogom je “neizlječiva”. Tek u Njemu, kako je definirao Augustin, čovjek nalazi pravo smirenje. Uzrok nemira i neuroza današnjeg čovjeka najčešće je grijeh. Bijeg od Boga samo pojačava patnju. Zato se treba vratiti Vrhovnom Ispovjedniku u Psihijatru. Bog je dobar i strpljiv, On čeka naš povratak i raduje mu se. Poslao je svoga Sina ne onima koji misle da su zdravi i savršeni. “Nisam došao zvati pravednike, nego grješnike”, kaže Isus. Nažalost ima kršćana koji se hvale svojom “svetošću i pravednošću” te odbacuju “one vani”, ali i “grješnu” braću po vjeri. No, sve češći su obratni slučajevi - da kršćane drugi odbacuju kao da su gubavci. Sve je to znak da je potrebno obraćenje našeg mentaliteta i Božja terapija, s “tretmanom” koji je i prema rasipnom sinu i prema njegovu “pravednom” bratu pokazao milosrdni Otac.

Anđelko KAČUNKO

Bojnik i major

Najniži među višim časničkim činovima u Hrvatskoj vojsci je bojnik. Njegova istoznačnica u nekim drugim vojskama poznata je pod nazivom major. U mnogim slučajevima, to je časnik izravno nadređen činu satnika, odnosno kapetana, a podređen činu potpukovnika. No, u nekim vojskama riječ major sastavni je dio i nekih dočasničkih činova; primjerice, *sargeant-major* u vojnim snagama engleskog govornog područja.

Naime, riječ major u latinskome jeziku je komparativ pridjeva *magnus* - a, - um, u značenju velik, pa je major veći, odnosno viši, za razliku od superlativa *maximus* koji je najveći, odnosno najviši.

U svakome slučaju major je u vojnu terminologiju prispio iz engleskog jezika gdje je i prvi put zabilježen još godine **1643**. Bio je to spomenuti *sergeant - major*, svojevrstni narednik, a označavao je trećeg zapovjednika u hijerarhijskom sustavu zapovijedanja regimentom. Naime, dotad se u nekoliko europskih mornarica termin major upotrebljavao kao dio naziva *Pilot - major*, da bi se njime označio viši palubni časnik. Za razliku od kapetana (u drugoj inačici *captain general*) koji je bio tipični armijski zapovjednik vrlo oskudna pomorska znanja, i kojem je uloga bila tek da zapovijeda vojnicima ukrcanim na brod za obavljanje kakve posebne zadaće.

U današnjoj vojnoj terminologiji, činu bojnika u mornarici **Velike Britanije** odgovara čin zvan *lieutenant commander* koji tolike muke zadaje recimo prevoditeljima filmova o **Jamesu Bondu**, pa ga nerijetko pretvaraju u *zapovjednika*, ili što je još gore u *komandanta*. Malo tko od njih zna da taj čin odgovara kapetanu korvete u hrvatskoj vojno-mornaričkoj terminologiji.

Bojnik, odnosno major postao je standardnim činom u vrijeme engleskog građanskog rata, a najčešće su ga nosili oni koji su na bojnopolju neposredno obavljali dužnosti pomoćnika nadređenih im generala. Termin *general major*, istoznačnica našeg naziva general bojnik, nastao je u **XVIII.** stoljeću, kao kratica punog izraza *sergeant major general*. Stotinjak godina kasnije majori ili bojnici postojat će već u svakoj vojsci engleskog govornog područja, a i u dobrom dijelu drugih armija svijeta.

U francuskome govornom području izraz major označava najviši dočasnički čin, a riječ major može se naći i kao sastavni dio činova koji na engleskom govornom području glase *adjutant-major*, *colonel-major*, *drum-major*, *pipe-major* i sl.

Jurica MILETIĆ

www.milweb.net

Internet kao medij gotovo je idealan za ponudu i potražnju, kupovinu i prodaju najrazličitijih stvari, pa nimalo ne čudi da postoje i stranice posvećene **trgovini vojnom opremom** u najširem značenju te riječi. Naime, na www.milweb.net (ili ako želite izravno ući na site www.milweb.net/index2.html) nalazi se priličan broj najrazličitijih linkova, dealera, oglasa vezanih uz prodaju ili kupovinu vojne opreme, naoružanja i tehnike, pa se nemojte začuditi kad shvatite da preko određenog oglasa možete kupiti svoj privatni transporter ili džip koji je nedavno sudjelovao u nekoj od akcija u **Iraku** ili **Afganistanu**. Zanimljivo, unatoč činjenici da je site posvećen trgovini vlasnik je odlučio u izbornik staviti i link s vijestima, što je svakako dobrodošla odluka. Nažalost, previše bi bilo očekivati da postoje i fotogalerije s *hi-rez* slikama barem nekih vojnih sredstava, ali zato se mogu pronaći vrijedni linkovi prema raznim magazinima i periodičnim izdanjima s vojnom tematikom.

Na kraju naglasimo da ukoliko ste posjetitelj koji puno traži od određenih stranica, tad ćete vjerojatno biti pomalo razočarani onim što vas očekuje na www.milweb.net, no, ako se potrudite i malo prosurfate ponudom možda doista i pronađete nešto zanimljivo. To pogotovo vrijedi za ljubitelje militarije...

Ivan BELINEC

KVIZ

pripremio D.VLAHOVIĆ

1. Sadašnji glavni tajnik UN-a zove se:

- A Jaap de Hoop Scheffer
- B Kofi Annan
- C Ban Ki-moon

2. Trenutačni broj članica UN-a je:

- A 177
- B 192
- C 201

3. Jedna od ovih država NE pripada organizaciji UN-a:

- A Sjeverna Koreja
- B Vatikan
- C Kuba

4. UN-ovo tijelo koje se brine za pomoć izbjeglicama je:

- A UNHCR
- B UNICEF
- C UNESCO

5. Među službenim jezicima UN-a nalazi se i:

- A japanski
- B indo-arjanski
- C arapski

Prijatelj: 1b, 2b, 3b, 4a, 5c

